

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 20.5.2020 r.
COM(2020) 380 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030

Przywracanie przyrody do naszego życia

1. RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA – POTRZEBA PODJĘCIA PILNYCH DZIAŁAŃ

Od światowych lasów deszczowych po parki i ogrody, od wielorybów po mikroskopijne grzyby – całe, jakże bogate życie na ziemi opiera się na różnorodności biologicznej. My ludzie jesteśmy jej częścią i całkowicie zależymy od tej sieci istnień: dają nam pożywienie, filtrują wodę, którą pijemy, i dostarczają powietrze, którym oddychamy. Natura jest równie ważna dla naszego fizycznego dobrostanu i zdrowia psychicznego, jak i dla zdolności naszego społeczeństwa do radzenia sobie ze zmianami zachodzącymi na świecie, zagrożeniami zdrowia i katastrofami. **Potrzebujemy natury w naszym życiu.**

Zdrowe i odporne społeczeństwa muszą wykazywać się szacunkiem i pokorą wobec natury. Niedawna pandemia COVID-19 sprawia, że potrzeba ochrony i odbudowy zasobów przyrodniczych jest jeszcze pilniejsza. Pandemia przyczynia się do zwiększania świadomości w kwestii powiązań między naszym własnym zdrowiem a zdrowiem ekosystemów. Jej wystąpienie zwróciło uwagę na konieczność zapewnienia zrównoważonych łańcuchów dostaw i struktur konsumpcji, które nie będą wykraczały poza ograniczenia planety. Odzwierciedla to zależność, zgodnie z którą ryzyko pojawienia się ognisk chorób zakaźnych i szerzenia się tych chorób wzrasta w miarę niszczenia przyrody¹. Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej i prawidłowo funkcjonujących ekosystemów ma zatem kluczowe znaczenie dla **zwiększenia naszej odporności i zapobiegania pojawianiu się i rozpowszechnianiu chorób w przyszłości.**

Inwestowanie w ochronę przyrody i odbudowę jej zasobów będzie miało również kluczowe znaczenie w procesie wychodzenia Europy z kryzysu gospodarczego związanego z COVID-19. Przy dążeniu do ponownego uruchomienia gospodarki należy unikać cofania się i powracania do szkodliwych dawnych nawyków. Kierunek tych działań wyznaczy Europejski Zielony Ład – unijna strategia wzrostu gospodarczego, która przyczyni się do zagwarantowania, aby gospodarka służyła obywatelom i społeczeństwu oraz aby oddawała przyrodzie więcej niż jej zabiera. **Konieczność zachowania różnorodności biologicznej ze względów ekonomicznych** jest uzasadniona. Geny, gatunki i usługi ekosystemowe to krytyczne elementy wykorzystywane w procesie produkcji, przede wszystkim leków. Ponad połowa światowego PKB jest uzależniona od przyrody, a usługi świadczone w ramach trzech kluczowych sektorów gospodarki – budownictwa, rolnictwa oraz żywności i napojów – są z nią w wysokim stopniu powiązane².

Ochrona różnorodności biologicznej może potencjalnie wiązać się z bezpośrednimi korzyściami gospodarczymi dla wielu sektorów gospodarki. Na przykład zapewnienie ochrony stad morskich mogłoby zwiększyć roczne zyski generowane w przemyśle żywności pochodzenia morskiego o ponad 49 mld EUR, a zagwarantowanie ochrony przybrzeżnych terenów podmokłych mogłoby przynieść branży ubezpieczeniowej oszczędności rzędu 50 mld EUR rocznie dzięki ograniczeniu strat związanych ze

¹ Międzyrządowa Platforma Naukowo-Polityczna w sprawie Różnorodności Biologicznej i Funkcjonowania Ekosystemów (IPBES) (2019), [Podsumowanie dla decydentów sprawozdania z globalnej oceny różnorodności biologicznej i usług ekosystemowych wydanego przez Międzyrządową Platformę Naukowo-Polityczną w sprawie Różnorodności Biologicznej i Funkcjonowania Ekosystemów](#), s. 12–13, A.2.

² Światowe Forum Ekonomiczne (2020), [Nature Risk Rising: Why the Crisis Engulfing Nature Matters for Business and the Economy \(Rosnące ryzyko związane z naturą: Dlaczego kryzys pochłaniający przyrodę ma znaczenie dla przedsiębiorstw i gospodarki\)](#).

szkodami wywoływanymi powodziami³. Ogólny stosunek korzyści do kosztów w ramach skutecznego globalnego programu na rzecz ochrony zachowanej dzikiej przyrody na całym świecie szacuje się na co najmniej 100 do 1⁴. **Inwestowanie w kapitał naturalny**, w tym odbudowa zasobnych w węgiel siedlisk oraz przyjaznego dla klimatu rolnictwa, jest postrzegane jako jedna z pięciu najważniejszych strategii przywracania stabilnej sytuacji fiskalnej, która wiąże się z wysokimi mnożnikami ekonomicznymi i wywiera korzystny wpływ na klimat⁵. Wykorzystanie tego potencjału w celu zapewnienia dobrobytu, zrównoważonego rozwoju i odporności w procesie odbudowy będzie miało istotne znaczenie dla UE.

Różnorodność biologiczna ma również kluczowe znaczenie dla zagwarantowania **bezpieczeństwa żywnościowego w UE i na świecie**. Utrata różnorodności biologicznej zagraża naszym systemom żywnościowym⁶, narażając nasze bezpieczeństwo żywnościowe i politykę żywieniową na szwank. Różnorodność biologiczna sprzyja również zdrowej i odżywczej diecie, przyczynia się do poprawy warunków życia na obszarach wiejskich i zwiększa wydajność rolnictwa⁷. Na przykład ponad 75 % rodzajów upraw roślin spożywczych na świecie jest uzależnione od zapylania przez zwierzęta⁸.

Mimo tej pilnej potrzeby ochrony przyrody ze względów moralnych, ekonomicznych i środowiskowych **jej stan jest krytyczny**. Natura znika w szybkim tempie, co jest efektem działania pięciu głównych bezpośrednich czynników utraty różnorodności biologicznej:⁹ zmian użytkowania gruntów i mórz, nadmiernej eksploatacji zasobów, zmiany klimatu, zanieczyszczenia i występowania inwazyjnych gatunków obcych. Zmiany te możemy zaobserwować w codziennym życiu: betonowe bloki wyrastają w miejscu terenów zielonych, obszary naturalne znikają na naszych oczach, a lista gatunków zagrożonych wyginięciem nigdy jeszcze w historii nie była tak długa. Na przestrzeni ostatnich czterech dekad liczba dzikich zwierząt w skali światowej zmniejszyła się o 60 % w wyniku działalności człowieka¹⁰. Niemal trzy czwarte obszaru Ziemi zostały zmienione¹¹, a pozostały na planecie obszar naturalny nieustannie maleje.

Kryzys różnorodności biologicznej i kryzys klimatyczny są ze sobą nierozzerwalnie związane. Zmiana klimatu przyspiesza degradację środowiska naturalnego, powodując susze, powodzie i pożary lasów, podczas gdy niszczenie przyrody i jej niezrównoważona eksploatacja są z kolei głównymi czynnikami wywołującymi zmianę klimatu. Związek między tymi kryzysami oznacza jednak, że ich rozwiązania też są powiązane. **Przyroda**

³ Barbier i in. (2018), [How to pay for saving biodiversity \(W jaki sposób pokryć koszty ratowania różnorodności biologicznej\)](#).

⁴ Balmford i in. (2002), [Economic reasons for conserving wild nature \(Argumenty gospodarcze przemawiające za ochroną dzikiej przyrody\)](#).

⁵ Hepburn i in. (2020), [Will COVID-19 fiscal recovery packages accelerate or retard progress on climate change? \(Czy pakiety służące odbudowie sytuacji fiskalnej w związku z COVID-19 przyspieszą czy opóźnią postępy w obszarze zmiany klimatu?\)](#), dokument roboczy Smith School 20-02.

⁶ Światowe Forum Ekonomiczne (2020), [The Global Risks Report 2020 \(Sprawozdanie dotyczące zagrożeń globalnych za 2020 r.\)](#).

⁷ Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (2019), [State of the World's Biodiversity for Food and Agriculture \(Wpływ stanu różnorodności biologicznej na świecie na sektor rolno-spożywczy\)](#).

⁸ IPBES (2019), [Summary for policymakers \(Podsumowanie dla decydentów\)](#), s. 3, A1.

⁹ IPBES (2019), [Summary for policymakers \(Podsumowanie dla decydentów\)](#), s. 17–19, B.10–B.14;

Europejska Agencja Środowiska (2019), [Środowisko Europy 2020 – stan i prognozy](#).

¹⁰ Światowy Fundusz na rzecz Przyrody (2018), [Living Planet Report – 2018: Aiming Higher \(Sprawozdanie dotyczące żyjącej planety – 2018: mierząc wyżej\)](#).

¹¹ IPBES (2019), [Summary for policymakers \(Podsumowanie dla decydentów\)](#), s. 4, A4.

jest również ważnym sojusznikiem w walce ze zmianą klimatu¹². Przyroda wywiera wpływ na klimat, a rozwiązania oparte na zasobach przyrody¹³, takie jak ochrona i przywracanie terenów podmokłych, torfowisk i ekosystemów przybrzeżnych lub zrównoważone gospodarowanie obszarami morskimi, lasami, użytkami zielonymi i glebami rolnymi, będą miały zasadnicze znaczenie dla redukcji emisji i przystosowania się do zmiany klimatu. Sadzenie drzew i rozwój zielonej infrastruktury pomoże nam w chłodzeniu obszarów miejskich i ograniczy skutki klęsk żywiołowych.

Utrata różnorodności biologicznej i załamanie się ekosystemu należą do największych zagrożeń dla ludzkości w następnym dziesięcioleciu¹⁴. Zagrożają one również podstawom naszej gospodarki, przy czym **koszty niepodjęcia działań** są wysokie i oczekuje się, że będą nadal rosły¹⁵. W latach 1997–2011 świat tracił każdego roku około 3,5–18,5 bln EUR w usługach ekosystemowych z uwagi na zmianę pokrycia terenu oraz około 5,5–10,5 bln EUR każdego roku z powodu degradacji gruntów. Utrata różnorodności biologicznej doprowadziła w szczególności do zmniejszenia wydajności upraw i wielkości połowów, wzrostu strat gospodarczych spowodowanych powodziami i innymi klęskami żywiołowymi oraz utraty potencjalnych nowych źródeł leków¹⁶.

UE jest gotowa wykazać się ambicją w obszarze odwrócenia procesu utraty różnorodności biologicznej, przyjąć wiodącą rolę na świecie, dając dobry przykład i podejmując działania oraz przyczyniając się do uzgodnienia i przyjęcia przełomowych światowych ram na okres po 2020 r. na 15. Konferencji Stron Konwencji o różnorodności biologicznej. Działania te powinny służyć osiągnięciu naczelnego celu, jakim jest zapewnienie **odbudowy, odporności i odpowiedniej ochrony wszystkich światowych ekosystemów do 2050 r.** Świat powinien zobowiązać się do przestrzegania zasady „zysku netto”, zgodnie z którą przyrodzie należy oddawać więcej niż się z niej czerpie. W tym zakresie świat musi dążyć co najmniej do tego, aby w miarę możliwości ustało wymieranie gatunków spowodowane działalnością człowieka.

W niniejszej strategii wskazano, jak Europa może przyczynić się do urzeczywistnienia tego celu. Celem pośrednim tej strategii jest zapewnienie, aby **do 2030 r. europejska różnorodność biologiczna weszła na ścieżkę regeneracji** z korzyścią dla ludzi, planety, klimatu i naszej gospodarki, zgodnie z Agendą na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 oraz z celami porozumienia klimatycznego z Paryża. Strategia ta dotyczy pięciu głównych czynników wpływających na utratę różnorodności biologicznej, obejmuje wzmocnione ramy zarządzania w celu uzupełnienia pozostałych luk, zapewnia pełne wdrożenie przepisów UE i łączy wszystkie podejmowane starania. Niniejsza strategia jest śmiała i motywująca w zamyśle i działaniu. Odzwierciedla ona fakt, że same regulacje nie będą wystarczające do **ochrony i przywrócenia dobrego stanu przyrody**. Osiągnięcie tego celu będzie wymagało działania ze strony obywateli, przedsiębiorstw, partnerów społecznych oraz środowiska naukowego i badawczego, a także ścisłego partnerstwa między podmiotami działającymi na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim. Strategia ta jest zgodna z ambicjami i zobowiązaniami

¹² Idem.

¹³ <https://ec.europa.eu/research/environment/index.cfm?pg=nbs>

¹⁴ Światowe Forum Ekonomiczne (2020), [The Global Risks Report 2020 \(Sprawozdanie dotyczące zagrożeń globalnych za 2020 r.\)](#).

¹⁵ Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) (2019), [Biodiversity: Finance and the Economic and Business Case for Action \(Różnorodność biologiczna: finanse oraz ekonomiczne i biznesowe uzasadnienie działań\)](#).

¹⁶ Idem.

określonymi w wytycznych politycznych Ursuli von der Leyen i w Europejskim Zielonym Ładzie.

Przyjęta w samym środku pandemii COVID-19, niniejsza strategia powinna również stanowić centralny element unijnego planu odbudowy. Będzie ona miała kluczowe znaczenie dla przeciwdziałania powstawaniu ognisk zoonoz w przyszłości oraz dla zwiększania odporności na zoonozy, a także dla tworzenia bezpośrednich możliwości biznesowych i inwestycyjnych przyczyniających się do odbudowy gospodarki UE.

Wszystkie nowe inicjatywy i wnioski będą się opierać na instrumentach Komisji służących lepszemu stanowieniu prawa. Na podstawie konsultacji publicznych oraz identyfikacji skutków środowiskowych, społecznych i gospodarczych oceny skutków przyczynią się one do zapewnienia, by wszystkie inicjatywy osiągnęły swoje cele w sposób możliwie najbardziej skuteczny i najmniej uciążliwy oraz były realizowane zgodnie ze złożonym zielonym przyrzeczeniem, aby „nie szkodzić”.

2. OCHRONA I PRZYWRACANIE DOBREGO STANU PRZYRODY W UNII EUROPEJSKIEJ

W UE obowiązują ramy prawne, strategie i plany działania mające na celu ochronę przyrody i przywrócenie siedlisk i gatunków. Niemniej jednak ochrona pozostaje niepełna, restytucja odbywa się na niewielką skalę, a wdrażanie i egzekwowanie prawodawstwa jest niewystarczające¹⁷.

Aby wprowadzić różnorodność biologiczną na ścieżkę odbudowy do 2030 r., musimy zwiększyć ochronę i odbudowę zasobów przyrodniczych. Należy tego dokonać poprzez poprawę i **rozszerzenie naszej sieci obszarów chronionych** oraz opracowanie ambitnego **unijnego planu odbudowy zasobów przyrodniczych**.

2.1. Spójna sieć obszarów chronionych

Różnorodność biologiczna ma się lepiej na obszarach chronionych. Obecna sieć obszarów prawnie chronionych, w tym obszarów objętych ścisłą ochroną, nie jest jednak wystarczająco duża, aby chronić różnorodność biologiczną. Dowody świadczą o tym, że cele określone w Konwencji o różnorodności biologicznej są niewystarczające, aby odpowiednio chronić przyrodę i zapewnić odbudowę jej zasobów¹⁸. Konieczne jest podjęcie globalnych starań, a sama UE musi intensywniej i skuteczniej działać na rzecz ochrony przyrody i utworzyć prawdziwie **spójną transeuropejską sieć Natura**.

Zwiększenie powierzchni obszarów chronionych jest konieczne również ze względów ekonomicznych. Na podstawie badań dotyczących systemów morskich szacuje się, że każde euro zainwestowane w chronione obszary morskie przynosi zwrot na poziomie co najmniej 3 EUR¹⁹. Podobnie z oceny adekwatności w zakresie ochrony przyrody²⁰

¹⁷ [Przegląd śródkresowy unijnej strategii ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r.](#) COM(2015) 478 i (SWD(2015) 187); „[Fitness Check of the EU Nature Legislation \(Birds and Habitats Directives\)](#)” (Ocena adekwatności unijnych przepisów dotyczących ochrony przyrody (dyrektywy ptasia i siedliskowa)) (SWD(2016) 472); [Ocena adekwatności unijnego prawodawstwa w dziedzinie wody](#) (SWD(2019) 439).

¹⁸ Zgodnie z globalnymi [celami z Aichi w zakresie ochrony różnorodności biologicznej](#) obszary chronione powinny obejmować 17 % obszarów lądowych i 10 % obszarów morskich, natomiast dane z badań naukowych wskazują na poziom 30–70 %. Zob. np. [IPBES 2019](#).

¹⁹ Brander i in. (2015), [The benefits of expanding Marine Protected Areas \(Korzyści związane z rozszerzaniem chronionych obszarów morskich\)](#).

wynika, że korzyści, jakie przynosi sieć Natura 2000, wycenia się na 200–300 mld EUR rocznie. Oczekuje się, że w związku z potrzebami inwestycyjnymi sieci utworzonych zostanie aż 500 000 dodatkowych miejsc pracy²¹.

Dla dobra naszego środowiska naturalnego i naszej gospodarki oraz aby wesprzeć proces wychodzenia UE z kryzysu związanego z COVID-19, musimy objąć ochroną większe obszary przyrodnicze. W tym duchu **ochroną należy objąć co najmniej 30 % obszarów lądowych i 30 % obszarów morskich w UE**. Jest to minimum zakładające dodatkowe 4 % obszarów lądowych i 19 % obszarów morskich względem obszarów obecnie objętych ochroną²². Ten cel jest w pełni zgodny z tym, co zostało zaproponowane²³ jako element globalnych ram różnorodności biologicznej na okres po 2020 roku (zob. sekcja 4).

W tym kontekście szczególną uwagę należy zwrócić na obszary o bardzo wysokiej wartości różnorodności biologicznej lub potencjale w tym zakresie. Takie obszary są najbardziej narażone na zmianę klimatu i wymagają szczególnej uwagi w formie ścisłej ochrony²⁴. Obecnie na tych obszarach jedynie 3 % lądów i mniej niż 1 % obszarów morskich podlega ścisłej ochronie w UE. Musimy lepiej chronić te obszary. W tym duchu ścisłą ochroną należy objąć co najmniej jedną trzecią obszarów chronionych, czyli **10 % obszarów lądowych i 10 % obszarów morskich w UE**. Jest to również zgodne z proponowanym celem globalnym.

W związku z tym, że nacisk położony jest na ścisłą ochronę, podstawę stanowi zdefiniowanie, mapowanie, monitorowanie i **ścisła ochrona wszystkich pozostałych w UE lasów pierwotnych i starodrzewów**²⁵. W tym kontekście istotne znaczenie będzie miało również propagowanie podobnych działań na szczeblu globalnym, aby zagwarantować, że działania UE nie doprowadzą do wylesiania w innych regionach świata. Lasy pierwotne i starodrzewy to najbogatsze ekosystemy leśne, które usuwają dwutlenek węgla z atmosfery, a jednocześnie składują znaczne zasoby węgla. Ścisłą ochroną należy również objąć znaczne obszary innych, bogatych w węgiel ekosystemów, takich jak torfowiska, użytki zielone, tereny podmokłe, namorzyny i skupiska trawy morskiej, uwzględniając przewidywane zmiany w strefach wegetacyjnych.

²⁰ „Fitness Check of the EU Nature Legislation” (Ocena adekwatności unijnych przepisów dotyczących ochrony przyrody) (SWD(2016) 472).

²¹ Priorytetowe ramy działań państw członkowskich na 2020 r.; Mutafoğlu i in. (2017), *Natura 2000 and Jobs: Scoping Study (Natura 2000 i miejsca pracy: badanie określające zakres)*.

²² Najnowsze statystyki UE-27 (*europańska baza danych obszarów chronionych wyznaczonych na poziomie krajowym*) wersja z 2019 r. oraz *zbiór danych Natura 2000: „koniec 2018 r.”*. Obecnie 26 % unijnych obszarów lądowych jest już chronione, z czego 18 % – w ramach sieci Natura 2000, a 8 % – w ramach systemów krajowych. Jeżeli chodzi o morza UE, 11 % tych obszarów jest chronione, z czego 8 % – w ramach sieci Natura 2000, a 3 % – w ramach dodatkowej ochrony krajowej. Uwaga: możliwość realizacji projektów dotyczących morskiej energii wiatrowej będzie uzależniona od ich zgodności z odpowiednimi przepisami dotyczącymi ochrony środowiska naturalnego i przyrody.

²³ Wstępny projekt globalnych ram różnorodności biologicznej na okres po 2020 roku (CBD/WG2020/2/3) dostępny pod adresem <https://www.cbd.int/conferences/post2020/wg2020-02/documents>.

²⁴ Ścisła ochrona niekoniecznie musi oznaczać, że dany obszar staje się niedostępny dla ludzi. Jej celem jest natomiast pozostawienie naturalnych obszarów w stanie zasadniczo niezakłóconym z poszanowaniem wymogów ekologicznych danego obszaru.

²⁵ <https://www.cbd.int/forest/definitions.shtml>

Za wyznaczenie dodatkowych obszarów chronionych i obszarów ścisłej ochrony odpowiedzialne będą państwa członkowskie²⁶. Wyznaczone obszary powinny uzupełniać sieć Natura 2000 albo powinny być objęte krajowymi systemami ochrony. W odniesieniu do wszystkich obszarów chronionych należy jasno określić cele i środki ochrony. Komisja, we współpracy z państwami członkowskimi i Europejską Agencją Środowiska, przedstawi w 2020 r. kryteria i wytyczne w zakresie identyfikacji i wyznaczania dodatkowych obszarów, w tym określi definicję ścisłej ochrony, a także w zakresie odpowiednich planów zarządzania. W ten sposób wskaże, na czym może polegać wkład innych skutecznych obszarowych środków ochronnych i zazieleniania miast w osiągnięcie celów.

Cele odnoszą się do UE jako całości i można je podzielić według regionów biogeograficznych i basenów morskich UE lub na poziomie bardziej lokalnym. **Każde państwo członkowskie będzie musiało uczestniczyć w podejmowanych działaniach w odpowiednim stopniu**, który zostanie określony na podstawie obiektywnych kryteriów ekologicznych, z uwzględnieniem faktu, że różnorodność biologiczna w poszczególnych państwach członkowskich jest odmienna pod względem ilości i jakości. Szczególna uwaga zostanie poświęcona ochronie i przywróceniu dobrego stanu lasów w strefie tropikalnej i subtropikalnej oraz ekosystemów lądowych znajdujących się w europejskich regionach najbardziej oddalonych, co podyktowane jest ich szczególnie wysoką wartością różnorodności biologicznej.

Ponadto, aby utworzyć prawdziwie spójną i odporną transeuropejską sieć Natura, ważne będzie ustanowienie **korytarzy ekologicznych**, co ma zapobiec izolacji genetycznej, umożliwić migrację gatunków oraz przyczynić się do utrzymania zdrowych ekosystemów i poprawy ich stanu. W tym kontekście należy propagować i wspierać inwestycje w zieloną i niebieską infrastrukturę²⁷ oraz współpracę transgraniczną między państwami członkowskimi, w tym również w ramach europejskiej współpracy terytorialnej.

Komisja będzie dążyć do tego, aby uzgodnić z państwami członkowskimi kryteria i wytyczne dotyczące wyznaczania dodatkowych obszarów do końca 2021 r. Następnie państwa członkowskie będą miały czas do 2023 r. na wykazanie znacznych postępów w zakresie legalnego wyznaczania nowych obszarów chronionych i wprowadzania korytarzy ekologicznych. Na tej podstawie do 2024 r. Komisja przeprowadzi ocenę kwestii, czy UE jest na dobrej drodze do osiągnięcia swoich celów na rok 2030, czy też konieczne jest podjęcie bardziej zdecydowanych działań, w tym przyjęcie przepisów UE.

Ponadto **w krajach i terytoriach zamorskich** również znajdują się ważne obszary o wysokiej różnorodności biologicznej, które nie podlegają unijnym zasadom ochrony środowiska. Komisja sugeruje odpowiednim państwom członkowskim, aby rozważyły możliwość zachęcenia tych krajów i terytoriów do przyjęcia takich samych lub równoważnych przepisów.

²⁶ Wyznaczanie dodatkowych obszarów w ramach sieci Natura 2000 będzie realizowane odpowiednio przy wsparciu ze środków finansowych UE i w ramach egzekwowania na poziomie UE.

²⁷ [Guidance on a strategic framework for further supporting the deployment of EU-level green and blue infrastructure \(Wytyczne dotyczące strategicznych ram na rzecz dalszego wspierania rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury na szczeblu UE\)](#) (SWD(2019) 193).

Ochrona przyrody: główne zobowiązania do 2030 r.

1. Objęcie co najmniej 30 % unijnych obszarów lądowych i 30 % unijnych obszarów morskich ochroną prawną i wprowadzenie korytarzy ekologicznych w ramach realnej transeuropejskiej sieci Natura.
2. Ścisła ochrona co najmniej 1/3 unijnych obszarów chronionych, w tym wszystkich pozostałych w UE lasów pierwotnych i starodrzewów.
3. Skuteczne zarządzanie wszystkimi obszarami chronionymi, określenie jasnych celów i środków ochrony oraz ich odpowiednie monitorowanie.

2.2. Unijny plan odbudowy zasobów przyrodniczych: odbudowa ekosystemów lądowych i morskich

Ochrona przyrody w jej obecnym stanie nie wystarczy do przywrócenia przyrody do naszego życia. Aby odwrócić proces utraty różnorodności biologicznej, świat musi wykazać się większą ambicją w zakresie odbudowy zasobów przyrodniczych. Dzięki przyjęciu **nowego unijnego planu odbudowy zasobów przyrodniczych** Europa odegra wiodącą rolę w tym zakresie.

Realizacja tego planu spowoduje poprawę kondycji istniejących i nowych obszarów chronionych oraz pomoże przywrócić różnorodne i odporne zasoby przyrodnicze na tereny wszystkich krajobrazów i ekosystemów. Oznacza to zmniejszenie presji na siedliska i gatunki oraz zapewnienie zrównoważonego charakteru wszystkich ekosystemów. Oznacza to również wsparcie odbudowy zasobów przyrodniczych, ograniczenie uszczelniania gleby i niekontrolowanego rozrastania się miast, a także zwalczanie zanieczyszczenia i inwazyjnych gatunków obcych. Realizacja tego planu spowoduje utworzenie nowych miejsc pracy, sprawi, że wzrost gospodarczy nie będzie utrudniał podejmowania działań związanych ze wzrostem zasobów przyrodniczych, a także przyczyni się do zapewnienia długoterminowej produktywności i wartości naszego kapitału naturalnego.

2.2.1. *Rozwój unijnych ram prawnych dotyczących odbudowy zasobów przyrodniczych*

Odbudowa zasobów przyrodniczych jest już częściowo wymagana od państw członkowskich na mocy obowiązujących przepisów UE²⁸. Istnieją jednak **znaczne luki we wdrażaniu i luki regulacyjne, które utrudniają postęp**. Na przykład państwa członkowskie nie mają obowiązku posiadania planów odbudowy różnorodności biologicznej. Niekiedy brakuje jasnych lub wiążących celów i terminów oraz definicji lub kryteriów w zakresie odbudowy lub zrównoważonego wykorzystania ekosystemów. Nie ma również wymogu kompleksowego mapowania, monitorowania ani oceny usług ekosystemowych i działań w zakresie zdrowia lub odbudowy. Problemy te pogłębia fakt występowania luk we wdrażaniu, które uniemożliwiają osiągnięcie celów określonych w obowiązujących obecnie przepisach²⁹. Potrzebne są bardziej zdecydowane działania na rzecz wdrażania i egzekwowania przepisów. Kluczowym rozwiązaniem opartym na

²⁸ Chodzi tu w szczególności o: unijną [dyrektywę ptasią](#) (2009/147/WE), [dyrektywę siedliskową](#) (92/43/EWG), [ramową dyrektywę wodną](#) (2000/60/WE), [dyrektywę powodziową](#) (2007/60/WE) oraz [dyrektywę ramową w sprawie strategii morskiej](#) (2008/56/WE).

²⁹ Zob. [ocena adekwatności unijnych przepisów dotyczących ochrony przyrody](#) (SWD(2016) 472) oraz [ocena adekwatności unijnych przepisów dotyczących wody](#) (SWD(2019) 439). Zob. także poniżej, sekcja 3.2.

a zasobach przyrody ma być zapewnienie poprawy sytuacji w zakresie odbudowy zasobów przyrodniczych na obszarach lądowych i morskich, zwiększenia odporności UE oraz wkładu w łagodzenie zmiany klimatu i przystosowania się do niej. W tym celu w ramach strategii określono dwa kierunki działań:

- Po pierwsze i po przeprowadzeniu oceny skutków Komisja przedstawi w 2021 r. wniosek dotyczący prawnie wiążących celów **UE w zakresie odbudowy zasobów przyrodniczych**, co ma służyć odbudowie zdegradowanych ekosystemów, w szczególności tych dysponujących największym potencjałem w zakresie wychwytywania i przechowywania węgla, a także zapobieganiu klęskom żywiołowym i ograniczaniu ich skutków. W ten sposób zostaną określone warunki, w których cele te muszą zostać osiągnięte, a także najskuteczniejsze środki służące ich urzeczywistnieniu. W ramach przedmiotowej oceny skutków zostanie również rozważona możliwość przyjęcia ogólnounijnej metodyki mapowania, oceny i osiągnięcia dobrego stanu ekosystemów, aby przynosiły one korzyści, takie jak regulacja klimatu, regulacja wód, żyzność gleby, zapylanie oraz zapobieganie klęskom żywiołowym i ochrona przed nimi.
- W tym kontekście Komisja zwróci się do państw członkowskich o podniesienie poziomu wdrażania istniejącego prawodawstwa z zachowaniem jasno określonych terminów oraz udzieli im wsparcia w tych działaniach. Komisja zwróci się do państw członkowskich w szczególności o zapewnienie, aby **nie doszło do pogorszenia tendencji w zakresie ochrony i stanu** wszystkich siedlisk i gatunków chronionych do 2030 r.³⁰ Ponadto państwa członkowskie będą musiały zapewnić, aby co najmniej 30 % gatunków i siedlisk, które obecnie nie mają właściwego stanu ochrony, osiągnęły taki stan lub wykazywały zdecydowaną, pozytywną tendencję. W 2020 r. Komisja i Europejska Agencja Środowiska przedstawią państwom członkowskim wytyczne dotyczące wyboru gatunków i siedlisk, które należy traktować priorytetowo.

2.2.2. Przywracanie przyrody na grunty rolne

Jako opiekunowie naszych gruntów rolnicy odgrywają kluczową rolę w zachowaniu różnorodności biologicznej. To oni jako jedni z pierwszych odczuwają skutki utraty różnorodności biologicznej, ale są też jednymi z pierwszych, którzy będą czerpać korzyści z jej odbudowy. Dzięki różnorodności biologicznej rolnicy mogą łatwiej zapewnić nam **bezpieczną, zrównoważoną i zdrową żywność w dobrej cenie**, osiągając dochód umożliwiający im dobre prosperowanie i rozwój. Europejscy rolnicy mają podstawowe znaczenie dla przyszłości UE i nadal muszą stanowić społeczno-ekonomiczne centrum wielu społeczności w całej Unii.

Jednocześnie niektóre praktyki rolnicze są główną przyczyną spadku różnorodności biologicznej. Dlatego ważne jest, aby współpracować z rolnikami w celu **wspierania przechodzenia na stosowanie w pełni zrównoważonych praktyk oraz zachęcania do takiej zmiany**. Poprawa stanu i różnorodności ekosystemów rolniczych spowoduje wzrost odporności sektora na zmianę klimatu, ryzyko środowiskowe i wstrząsy społeczno-ekonomiczne, a jednocześnie będzie skutkować tworzeniem nowych miejsc pracy, na przykład w sektorze rolnictwa ekologicznego, turystyki wiejskiej lub rekreacji.

³⁰ Siedliska i gatunki wymienione w dyrektywach ptasiej i siedliskowej.

Aby wspierać długoterminowy zrównoważony rozwój zarówno przyrody, jak i rolnictwa, strategia ta będzie współdziałać z nową **strategią „od pola do stołu”** i **nową wspólną polityką rolną (WPR)**, w tym poprzez promowanie ekoprogramów i systemów płatności opartych na wynikach. Wdrażając strategię na rzecz bioróżnorodności i strategię „od pola do stołu”, Komisja będzie ściśle monitorowała postępy i usprawnienia w obszarze bezpieczeństwa żywnościowego i dochodów uzyskiwanych przez rolników. Komisja zapewni, aby plany strategiczne WPR zostały ocenione z uwzględnieniem rygorystycznych kryteriów klimatycznych i środowiskowych, a państwa członkowskie określały wyraźne krajowe wartości w odniesieniu do odpowiednich celów określonych w tej strategii i w strategii „od pola do stołu”. Planu te powinny prowadzić do stosowania zrównoważonych praktyk, takich jak rolnictwo precyzyjne, rolnictwo ekologiczne, agroekologia, agroleśnictwo i surowsze standardy w zakresie dobrostanu zwierząt.

Ptaki krajobrazu rolniczego i owady, a w szczególności owady zapylające, są kluczowymi wskaźnikami stanu zdrowia ekosystemów rolniczych i są niezbędne do produkcji rolnej i bezpieczeństwa żywnościowego. Ich liczba alarmująco spada, a tendencję tę należy odwrócić. Jak określono w strategii „od pola do stołu”, Komisja podejmie działania w celu ograniczenia o **50 % łącznego stosowania pestycydów i ryzyka związanego z ich stosowaniem do 2030 r.** oraz ograniczenia o 50 % stosowania bardziej niebezpiecznych pestycydów do 2030 r. Działaniom tym musi towarzyszyć pełne wdrożenie inicjatywy UE na rzecz owadów zapylających³¹. Do końca 2020 r. Komisja przeprowadzi przegląd tej inicjatywy i w razie potrzeby zaproponuje dodatkowe środki. W celu zapewnienia przestrzeni dla dzikich zwierząt, roślin, owadów zapylających i naturalnych regulatorów agrofagów istnieje pilna potrzeba przywrócenia **co najmniej 10 % użytków rolnych zawierających elementy krajobrazu o wysokiej różnorodności**. Należą do nich m.in. strefy buforowe, podlegające albo niepodlegające płodozmianowi ugory, żywopłoty, drzewa nieprodukcyjne, murki tarasowe i stawy. Są to elementy, które zwiększają pochłanianie dwutlenku węgla, zapobiegają erozji i ubożeniu gleby, filtrują powietrze i wodę oraz wspierają proces przystosowania się do zmiany klimatu. Ponadto większa różnorodność biologiczna często powoduje wzrost produkcji rolnej. Państwa członkowskie będą musiały przełożyć cel UE wynoszący 10 % na mniejszą skalę geograficzną, aby zapewnić łączność między siedliskami, szczególnie za pomocą instrumentów WPR i planów strategicznych WPR, zgodnie ze strategią „od pola do stołu”, oraz poprzez wdrożenie dyrektywy siedliskowej. Postęp w realizacji tego celu będzie podlegał stałej weryfikacji i w razie potrzeby korekcie, aby złagodzić niekorzystne skutki dla bioróżnorodności, bezpieczeństwa żywnościowego i konkurencyjności rolników.

Agroekologia może zapewnić dostawy zdrowej żywności przy jednoczesnym utrzymaniu wydajności, zwiększeniu żyzności gleby i różnorodności biologicznej oraz ograniczeniu śladu węglowego produkcji żywności. Szczególnie duże możliwości zarówno dla rolników, jak i konsumentów wiążą się z rolnictwem ekologicznym. Sektor ten generuje miejsca pracy i przyciąga młodych rolników. Rolnictwo ekologiczne zapewnia również o 10–20 % więcej miejsc pracy w przeliczeniu na hektar niż tradycyjne gospodarstwa rolne i tworzy wartość dodaną produktów rolnych³². Aby jak najlepiej wykorzystać ten potencjał, rolnictwo ekologiczne musi objąć **co najmniej 25 % gruntów rolnych w UE**

³¹ [Inicjatywa UE na rzecz owadów zapylających](#) (COM(2018) 395).

³² OECD (2016), [Farm Management Practices to Foster Green Growth \(Praktyki zarządzania gospodarstwami rolnymi sprzyjające zielonemu wzrostowi\)](#).

do 2030 r. Poza środkami WPR Komisja przedstawi również plan działania w obszarze rolnictwa ekologicznego, wspierając państwa członkowskie w pobudzaniu zarówno popytu na produkty ekologiczne, jak i podaży tych produktów. Przyczyni się to również do zdobycia zaufania konsumentów za sprawą prowadzonych kampanii promocyjnych i zielonych zamówień publicznych. Przy realizacji ogólnounijnych celów rolno-ekologicznych ustanowionych w przedmiotowej strategii oraz w strategii „od pola do stołu” pod uwagę wzięte zostaną poszczególne punkty wyjścia i różnice w postępach, jakie już udało się osiągnąć w państwach członkowskich.

Należy zwiększyć poziom wykorzystania środków wspierania agroleśnictwa w ramach rozwoju obszarów wiejskich, gdyż ma ono ogromny potencjał i może przynieść wiele korzyści dla różnorodności biologicznej, ludzi i klimatu.

Należy również odwrócić tendencję spadkową w zakresie **różnorodności genetycznej**, w tym poprzez ułatwienie korzystania z tradycyjnych odmian upraw i ras. Będzie to korzystne dla zdrowia, gdyż sprawi, że nasza dieta będzie bardziej zróżnicowana i odżywcza. Komisja rozważa przeprowadzenie przeglądu zasad wprowadzania do obrotu tradycyjnych odmian upraw, aby zwiększyć poziom ich ochrony i zrównoważonego wykorzystania. Komisja podejmie również działania na rzecz usprawnienia procesu rejestracji odmian nasion, w tym również na potrzeby rolnictwa ekologicznego, oraz działania na rzecz ułatwienia dostępu do rynku odmian tradycyjnych i odmian przystosowanych do warunków lokalnych.

2.2.3. Rozwiązanie kwestii użytkowania gruntów i odbudowa ekosystemów gleby

Gleba jest jednym z najbardziej złożonych spośród wszystkich ekosystemów. Jest siedliskiem rządzącym się własnymi prawami i domem dla niewiarygodnej liczby różnorodnych organizmów, które regulują i kontrolują kluczowe usługi ekosystemowe, takie jak żyzność gleby, obieg składników odżywczych i regulacja klimatu. **Gleba jest niezwykle ważnym zasobem nieodnawialnym** o zasadniczym znaczeniu dla zdrowia człowieka i stanu gospodarki, a także dla produkcji żywności i nowych leków.

W UE degradacja gleby niesie ze sobą poważne skutki środowiskowe i gospodarcze. Wśród głównych przyczyn takiej sytuacji należy wymienić niewłaściwe gospodarowanie gruntami, w tym wylesianie, nadmierne wypasanie, stosowanie niezrównoważonych praktyk rolniczych i leśnych, działalność budowlaną i uszczelnianie gleby³³. Mimo że tempo uszczelniania gleby ostatnio spadło, wciąż tracimy żyzne gleby, które są zajmowane na cele gospodarcze oraz na skutek niekontrolowanego rozrastania się miast³⁴. Skutki erozji gleby i utraty węgla organicznego w glebie spotęgowane jeszcze przez zmianę klimatu stają się coraz bardziej widoczne. Pustynnienie również stanowi coraz większe zagrożenie w UE³⁵.

W związku z tym istotne jest, aby wzmocnić wysiłki na rzecz **ochrony żyzności gleby, ograniczenia erozji gleby i zwiększenia zawartości materii organicznej w glebie**. Aby osiągnąć ten cel, należy przyjąć praktyki zrównoważonego gospodarowania glebami,

³³ Europejska Agencja Środowiska (2019), [Sygnały EEA 2019: Grunty i gleby w Europie](#).

³⁴ Europejska Agencja Środowiska i szwajcarskie Federalne Biuro ds. Środowiska (FOEN) (2016), [Urban sprawl in Europe \(Niekontrolowane rozrastanie się miast w Europie\)](#).

³⁵ Europejski Trybunał Obrachunkowy (2018), [Zwalczanie pustynnienia w UE: rosnące zagrożenie wymagające intensyfikacji działań](#), sprawozdanie specjalne nr 33/2018.

w tym w ramach WPR. Ponadto konieczne jest poczynienie znacznych postępów w zakresie identyfikacji miejsc z zanieczyszczoną glebą, odtwarzania zdegradowanych gleb, określania warunków ich dobrego stanu ekologicznego, wprowadzania celów w zakresie odbudowy oraz poprawy monitorowania jakości gleby.

Aby rozwiązać te kwestie w sposób kompleksowy i pomóc w wypełnieniu międzynarodowych zobowiązań UE dotyczących neutralności degradacji gruntów, w 2021 r. Komisja uaktualni **strategię tematyczną UE w dziedzinie ochrony gleby**³⁶. Kwestie te zostaną również uwzględnione w **Planie działania na rzecz eliminacji zanieczyszczeń wody, powietrza i gleby**, który ma zostać przyjęty przez Komisję w 2021 r. Kwestie uszczelniania gleby i rekultywacji zanieczyszczonych terenów zdegradowanych zostaną uwzględnione w przyszłej strategii na rzecz zrównoważonego środowiska zbudowanego. **Celem misji w obszarze stanu gleb i żywności** realizowanej w ramach programu „Horyzont Europa”³⁷ będzie wypracowanie rozwiązań na rzecz przywrócenia odpowiedniego stanu i funkcji gleb.

2.2.4. Zwiększenie powierzchni lasów oraz poprawa ich stanu zdrowia i odporności

Lasy odgrywają niezwykle ważną rolę, jeśli chodzi o różnorodność biologiczną, regulację klimatu i wód, dostarczanie pożywienia, leków i materiałów, pochłanianie i składowanie dwutlenku węgla, stabilizację gleby, uzdatnianie powietrza i wody. Stanowią one również naturalne miejsce, w którym można spędzać wolny czas i poznawać naturę. Lasy są kluczowe dla zapewnienia zrównoważonej gospodarki leśnej oraz przywrócenia i utrzymania różnorodności biologicznej w lasach.

Oprócz ścisłej ochrony wszystkich pozostałych w UE lasów pierwotnych i starodrzewów **Unia Europejska musi zwiększyć powierzchnię oraz poprawić jakość i odporność swoich lasów**, szczególnie w zakresie ochrony przed pożarami, suszami, szkodnikami, chorobami i innymi zagrożeniami, których występowanie może wzrosnąć na skutek zmiany klimatu. Wszystkie lasy muszą być utrzymywane w dobrym stanie, aby mogły zachować swoją funkcję w zakresie różnorodności biologicznej i klimatu. Bardziej odporne lasy mogą przyczyniać się do wzrostu odporności gospodarki. Odgrywają one również istotną rolę w dostarczaniu materiałów, produktów i usług mających kluczowe znaczenie dla biogospodarki o obiegu zamkniętym.

W tym celu w 2021 r. Komisja proponuje specjalną **strategię leśną UE** zgodnie z szerszymi ambicjami w zakresie różnorodności biologicznej i neutralności klimatycznej. Będzie ona zawierać plan działania dotyczący **zasadzenia co najmniej 3 mld dodatkowych drzew w UE do 2030 r.**, z pełnym poszanowaniem zasad ekologicznych. Daje to znaczne szanse na znalezienie zatrudnienia w związku ze zbiorami i uprawami materiału siewnego, sadzeniem siewek i ich rozwojem. Sadzenie drzew jest szczególnie korzystne w miastach, natomiast na obszarach wiejskich może dobrze się sprawdzać w kontekście agroleśnictwa, elementów krajobrazu i wzrostu pochłaniania dwutlenku węgla. Jednocześnie Komisja będzie kontynuowała współpracę z państwami członkowskimi, aby zagwarantować odpowiednie przygotowanie UE do zapobiegania poważnym pożarom lasów i reagowania na takie pożary, które mogą w bardzo niekorzystny sposób odbić się na różnorodności biologicznej w lasach.

³⁶ [Strategia tematyczna w dziedzinie ochrony gleby](#) (COM(2006) 231).

³⁷ Misja w obszarze [stanu gleb i żywności](#) realizowana w ramach programu „Horyzont Europa”.

Zalesianie, ponowne zalesianie i sadzenie drzew w celu wspierania różnorodności biologicznej i odbudowy ekosystemów będą promowane za pośrednictwem planów strategicznych WPR i funduszy polityki spójności. Sadzenie drzew w miastach będzie łatwiejsze również za sprawą nowej **europejskiej platformy na rzecz zazieleniania miast**³⁸, w tym w ramach programu LIFE.

Udział obszarów leśnych objętych planami zarządzania powinien uwzględniać wszystkie zarządzane lasy publiczne i coraz więcej lasów prywatnych, a praktyki przyjazne różnorodności biologicznej – takie jak leśnictwo bliższe naturze – powinny być kontynuowane i dodatkowo rozwijane. W ramach wsparcia w tym zakresie Komisja opracuje wytyczne dotyczące przyjaznych różnorodności biologicznej praktyk zalesiania, ponownego zalesiania oraz leśnictwa bliższego naturze. Działania te będą prowadzone równolegle do prac nad nową strategią leśną UE.

Aby uzyskać lepszy obraz stanu europejskich lasów, Komisja będzie współpracować z innymi podmiotami dostarczającymi dane celem dalszego rozwoju **systemu informacji o lasach Europy**. Będzie to pomocne przy sporządzaniu aktualnych ocen stanu lasów europejskich i włączeniu wszystkich unijnych platform internetowych poświęconych lasom. Zostanie to również przedstawione w ramach strategii leśnej UE.

2.2.5. Rozwiązania dotyczące produkcji energii korzystne dla wszystkich stron

Dekarbonizacja systemu energetycznego ma kluczowe znaczenie dla neutralności klimatycznej, a także dla wychodzenia przez UE z kryzysu związanego z COVID-19 oraz jej długoterminowego dobrobytu. Pozyskiwana w sposób zrównoważony energia ze źródeł odnawialnych będzie miała podstawowe znaczenie dla zwalczania zmiany klimatu i utraty różnorodności biologicznej. UE będzie priorytetowo traktować rozwiązania takie jak energia oceaniczna, w tym energia wiatrowa, która umożliwia również odnowę zasobów rybnych, farmy paneli fotowoltaicznych, które zapewniają przyjazne dla różnorodności biologicznej pokrywy glebowe, oraz rozwiązania w zakresie zrównoważonej bioenergii.

Aby łagodzić ryzyko zmiany klimatu i ryzyko środowiskowe, jakie stwarza coraz większe wykorzystanie określonych źródeł bioenergii, w zmienionej dyrektywie w sprawie odnawialnych źródeł energii³⁹ przedstawiono bardziej rygorystyczne kryteria zrównoważonego rozwoju. W dyrektywie promuje się ponadto przestawianie się na zaawansowane biopaliwa na bazie pozostałości oraz odpadów nienadających się do ponownego wykorzystania ani do recyklingu. Takie podejście należy przyjąć w odniesieniu do wszystkich form bioenergii. Wykorzystanie całych drzew i upraw żywnościowych i paszowych do produkcji energii – niezależnie od tego, czy są one produkowane w UE czy importowane – powinno zostać ograniczone.

Aby lepiej zrozumieć i monitorować potencjalne ryzyko zmiany klimatu i utraty różnorodności biologicznej, Komisja ocenia **podaż i popyt w zakresie biomasy w UE i na świecie** oraz ich wpływ na równoważony rozwój⁴⁰. W ramach wyższego poziomu ambicji w zakresie ochrony i odbudowy ekosystemów leśnych Komisja opublikuje wyniki tych prac dotyczących wykorzystania biomasy leśnej do produkcji energii do

³⁸ Zob. sekcja 2.2.8.

³⁹ [Dyrektywa \(UE\) 2018/2001 w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych.](#)

⁴⁰ [Analiza JRC dotycząca oceny biomasy.](#)

końca 2020 r. Wyniki zostaną uwzględnione w ramach kształtowania polityki Komisji, w tym w przeglądzie i w razie potrzeby w ramach zmiany poziomu ambicji określonego w dyrektywie w sprawie odnawialnych źródeł energii, systemie handlu emisjami oraz w rozporządzeniu w sprawie użytkowania gruntów, zmiany użytkowania gruntów i leśnictwa (LULUCF), które to działania przewidziano na 2021 r.

Zgodnie z dyrektywą w sprawie odnawialnych źródeł energii w 2021 r. Komisja opracuje również operacyjne wytyczne dotyczące **nowych kryteriów zrównoważonego rozwoju w zakresie biomasy leśnej wykorzystywanej do produkcji energii**⁴¹. W 2021 r. Komisja przeprowadzi ponadto przegląd danych dotyczących biopaliw o wysokim ryzyku spowodowania pośredniej zmiany użytkowania gruntów i wyznaczy ścieżkę ich stopniowego wycofania do 2030 r.

Ogólnym celem jest zapewnienie, aby unijne ramy regulacyjne dotyczące bioenergii odpowiadały wyższemu poziomowi ambicji określonego w Europejskim Zielonym Ładzie.

2.2.6. Przywrócenie dobrego stanu środowiska ekosystemów morskich

Odbudowane i odpowiednio chronione ekosystemy morskie przyniosą znaczne korzyści zdrowotne i społeczno-gospodarcze społecznościom nadbrzeżnym i całej UE. Potrzeba podjęcia bardziej zdecydowanego działania jest tym pilniejsza, że utratę różnorodności biologicznej ekosystemów morskich i nadbrzeżnych znacznie potęguje globalne ocieplenie⁴².

Osiągnięcie dobrego stanu środowiska ekosystemów morskich, w tym za sprawą obszarów ścisłej ochrony, musi obejmować odbudowę ekosystemów bogatych w węgiel oraz ważnych tarlisk ryb i obszarów dojrzewania narybku. Niektóre współczesne sposoby wykorzystania mórz stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa żywnościowego, środków utrzymania rybaków oraz dla sektora gospodarki rybnej i sektora żywności pochodzenia morskiego. **Zasoby morskie muszą być pozyskiwane w sposób zrównoważony i należy stosować politykę zerowej tolerancji dla nielegalnych praktyk.** W tym zakresie podstawowe znaczenie ma pełne wdrożenie unijnej wspólnej polityki rybołówstwa, dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej oraz dyrektyw ptasiej i siedliskowej.

Stosowanie podejścia ekosystemowego do zarządzania w ramach przepisów UE⁴³ ograniczy negatywne wpływy działalności połowowej i wydobywczej oraz innego rodzaju działalności człowieka, zwłaszcza na wrażliwe gatunki i siedliska dna morskiego. W tym celu **krajowe plany zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich**, które państwa członkowskie muszą przedstawić w 2021 r., powinny obejmować wszystkie sektory morskie oraz działania na morzu, a także uwzględniać obszarowe środki zarządzania ochroną⁴⁴. Do 2021 r. Komisja zaproponuje również **nowy plan działania w celu ochrony zasobów rybnych i ochrony ekosystemów morskich**.

⁴¹ Art. 29 unijnej dyrektywy 2018/2001 w sprawie odnawialnych źródeł energii.

⁴² Zob. na przykład Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu (2019), [Sprawozdanie specjalne na temat oceanów i kriosfery w warunkach zmiany klimatu](#).

⁴³ Wspólna polityka rybołówstwa, [dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej](#) (2008/56/WE) oraz [dyrektywa ustanawiająca ramy planowania przestrzennego obszarów morskich](#) (2014/89/UE).

⁴⁴ Komisja sporządzi sprawozdanie z wdrożenia dyrektywy ustanawiającej ramy planowania przestrzennego obszarów morskich najpóźniej do marca 2022 r. i uwzględni w nim stosowanie podejścia ekosystemowego do zarządzania.

W razie potrzeby wprowadzone zostaną środki w celu ograniczenia stosowania narzędzi połowowych najbardziej szkodliwych dla różnorodności biologicznej, w tym dla dna morskiego. Komisja rozważy również sposoby na pogodzenie stosowania narzędzi połowowych mających styczność z dnem z celami w zakresie różnorodności biologicznej, mając na uwadze, że obecnie największe zniszczenia dna morskiego powstają właśnie na skutek stosowania takich narzędzi. Należy znaleźć takie rozwiązanie tego problemu, które będzie sprawiedliwe i uczciwe dla wszystkich zainteresowanych. Wsparcie udzielane w ramach Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego należy również przeznaczyć na przejście na stosowanie bardziej wybiórczych technik połowowych powodujących mniejsze zniszczenia.

Zdrowe stada ryb mają zasadnicze znaczenie dla dobrobytu rybaków w perspektywie długoterminowej i dobrego stanu naszych oceanów i różnorodności biologicznej. Tym bardziej konieczne jest utrzymanie lub ograniczenie śmiertelności połowowej, tak aby nie przekraczała ona poziomów **maksymalnego podtrzymywalnego połowu**. Pomoże to w osiągnięciu zdrowego wieku i przekroju wielkościowego populacji stad.

Ponadto konieczne jest wyeliminowanie lub obniżenie do poziomu umożliwiającego pełną regenerację **przyłowu gatunków zagrożonych wyginieciem**. Powinno to również dotyczyć gatunków o złym stanie ochrony lub niewłaściwym stanie środowiska. Co więcej, należy wyeliminować przyłów innych gatunków⁴⁵ lub, jeżeli nie jest to możliwe, ograniczyć go do minimum, tak aby nie stanowił zagrożenia dla ich stanu ochrony. W tym celu należy zwiększyć gromadzenie danych dotyczących przyłowu wszystkich wrażliwych gatunków.

Ponadto należy ustanowić **środki zarządzania rybołówstwem** we wszystkich morskich obszarach chronionych zgodnie z jasno określonymi celami w zakresie ochrony i na podstawie najlepszych dostępnych opinii naukowych.

2.2.7. Odbudowa ekosystemów słodkowodnych

Unijne ramy prawne dotyczące wody są ambitne, ale ich wdrażanie jest opóźnione i konieczna jest intensyfikacja ich egzekwowania⁴⁶. Aby osiągnąć cele ramowej dyrektywy wodnej, konieczne jest podjęcie większych starań w celu **odbudowania ekosystemów słodkowodnych i przywrócenia naturalnych funkcji rzek**. Można to osiągnąć poprzez usuwanie lub dostosowywanie barier uniemożliwiających przepływ ryb migrujących oraz poprawę przepływu wody i osadów. Aby urzeczywistnić ten cel, **do 2030 r. co najmniej 25 000 km rzek odzyska charakter rzek o swobodnym przepływie**⁴⁷ w wyniku usunięcia głównie przestarzałych barier i przywrócenia równin zalewowych i terenów podmokłych. W 2021 r. Komisja zapewni wytyczne techniczne i wsparcie dla państw członkowskich w celu identyfikacji miejsc i ułatwienia uruchomienia finansowania w porozumieniu ze wszystkimi właściwymi organami⁴⁸. Władze państw członkowskich powinny przeprowadzić przegląd zezwoleń na pobór i piętrzenie wód, aby wdrożyć przepływy hydrobiologiczne w celu osiągnięcia dobrego

⁴⁵ Podlegających ochronie na mocy prawa międzynarodowego i prawa Unii.

⁴⁶ [Ocena adekwatności unijnego prawodawstwa w dziedzinie wody](#) (SWD(2019) 439); [ocena dyrektywy dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych](#) (SWD(2019) 700).

⁴⁷ Cel wynoszący 25 000 km wyznaczono w oparciu o przeprowadzoną przez Komisję ocenę poziomu, jaki jest możliwy do osiągnięcia w UE do 2030 r.

⁴⁸ Wytyczne będą obejmowały szerokie spektrum zagadnień, m.in. wytwarzanie energii wodnej, zarządzanie ryzykiem powodziowym, zaopatrzenie w wodę, rolnictwo i żeglowność.

stanu lub potencjału wszystkich wód powierzchniowych oraz dobrego stanu wszystkich wód gruntowych najpóźniej do 2027 r., zgodnie z wymogami ramowej dyrektywy wodnej⁴⁹. W tym celu do 2023 r. Komisja zapewni państwom członkowskim wsparcie techniczne w związku z wdrażanymi przez nie środkami.

Zasadniczo duże inwestycje w zakresie przywracania rzek i równin zalewowych⁵⁰ mogą stanowić istotny bodziec gospodarczy dla sektora odbudowy i lokalnej działalności społeczno-ekonomicznej, w tym dla turystyki i rekreacji. Inwestycje te mogą jednocześnie usprawnić regulację wód i ochronę przeciwpowodziową, poprawić stan siedlisk dojrzewania narybku i przyczynić się do usuwania zanieczyszczeń biogenychnych.

2.2.8. Zazielenianie obszarów miejskich i podmiejskich

Zielone przestrzenie miejskie – od parków i ogrodów po zielone dachy i miejskie gospodarstwa rolne – zapewniają wiele różnych korzyści dla ludzi. Stwarzają również możliwości dla przedsiębiorstw i zapewniają schronienie dla przyrody. Ograniczają zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenie wody i hałas, zapewniają ochronę przed powodzią, suszami i falami upałów oraz utrzymują więź między człowiekiem a przyrodą⁵¹.

Niedawna blokada ze względu na pandemię COVID-19 uświadomiła nam **wartość zielonych przestrzeni miejskich dla naszego fizycznego dobrostanu i zdrowia psychicznego**. Chociaż wzrosła ochrona niektórych miejskich terenów zielonych⁵², tereny zielone często przegrywają z konkurencją pod względem wykorzystania gruntów, ponieważ odsetek ludności mieszkającej na obszarach miejskich stale rośnie.

Strategia ta ma na celu odwrócenie tych tendencji i powstrzymanie utraty ekologicznych ekosystemów miejskich. Promowanie zdrowych ekosystemów, zielonej infrastruktury i **rozwiązań opartych na zasobach przyrody** powinno być systematycznie uwzględniane w planowaniu przestrzennym, w tym w planowaniu przestrzeni publicznych i infrastruktury oraz projektowaniu budynków i ich otoczenia.

Aby przywrócić przyrodę do miast i nagradzać odpowiednie działania społeczności, Komisja wzywa europejskie miasta liczące co najmniej 20 000 mieszkańców do opracowania ambitnych **planów zazieleniania obszarów miejskich** do końca 2021 r. Plany te powinny obejmować środki służące tworzeniu różnorodnych biologicznie i dostępnych lasów miejskich, parków i ogrodów; miejskich gospodarstw rolnych; zielonych dachów i ścian; ulic obsadzonych drzewami; łąk miejskich; oraz żywopłotów miejskich. Realizacja takich planów powinna przyczynić się również do poprawy połączeń między terenami zielonymi, wyeliminowania stosowania pestycydów i ograniczenia nadmiernego koszenia zielonych przestrzeni miejskich, a także stosowania innych praktyk szkodliwych dla różnorodności biologicznej. Plany te mogłyby doprowadzić do uruchomienia instrumentów politycznych, regulacyjnych i finansowych.

⁴⁹ Takie środki należy uwzględnić w trzecich planach gospodarowania wodami w dorzeczu, które państwa członkowskie przyjmą w 2021 r. na podstawie ramowej dyrektywy wodnej.

⁵⁰ [Ocena adekwatności unijnego prawodawstwa w dziedzinie wody](#) (SWD(2019) 439).

⁵¹ [Projekt EnRoute](#).

⁵² W miastach, lub częściowo na terenie miast, znajduje się 11 000 obszarów Natura 2000 stanowiących 15 % całkowitego obszaru sieci Natura 2000.

Aby ułatwić realizację tych prac, w 2021 r. Komisja ustanowi **europejską platformę na rzecz zazieleniania miast** w ramach nowego Porozumienia w sprawie zielonego miasta⁵³ zawartego z miastami i burmistrzami. Działania te będą ściśle koordynowane z pracami realizowanymi w związku z europejskim Porozumieniem Burmistrzów. Plany zazieleniania obszarów miejskich będą miały kluczowe znaczenie przy przyznawaniu tytułu Zielonej Stolicy Europy 2023 oraz rozstrzyganiu konkursu Europejskiego Zielonego Liścia 2022.

Komisja będzie wspierać państwa członkowskie oraz władze lokalne i regionalne poprzez doradztwo techniczne i pomoc w mobilizowaniu funduszy oraz budowanie zdolności. Ponadto Komisja odzwierciedli te cele w **Europejskim Pakcie na rzecz Klimatu**.

2.2.9. Ograniczanie zanieczyszczenia

Zanieczyszczenie jest głównym powodem utraty różnorodności biologicznej i ma szkodliwy wpływ na nasze zdrowie i środowisko. Chociaż w UE istnieją solidne ramy prawne służące ograniczaniu zanieczyszczeń, konieczne jest podjęcie jeszcze większych wysiłków. Różnorodność biologiczna ponosi szkodę na skutek uwalniania składników odżywczych, pestycydów chemicznych, produktów farmaceutycznych, niebezpiecznych chemikaliów, ścieków miejskich i przemysłowych oraz innych odpadów, w tym z tworzyw sztucznych. Wszystkie te rodzaje oddziaływania muszą zostać ograniczone.

W ramach dążenia Komisji do osiągnięcia zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń w celu uwolnienia środowiska od substancji toksycznych zostanie przedstawiona nowa strategia UE w zakresie chemikaliów na rzecz zrównoważoności oraz **Plan działania na rzecz eliminacji zanieczyszczeń wody, powietrza i gleby**.

Komisja będzie również propagować cel polegający na osiągnięciu zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń z przepływów azotu i fosforu z nawozów poprzez ograniczenie strat składników odżywczych co najmniej o 50 %, dążąc jednocześnie do zagwarantowania, aby żyzność gleb nie uległa pogorszeniu. Przyczyni się to również do **ograniczenia stosowania nawozów o co najmniej 20 %**. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez pełne wdrożenie i egzekwowanie odpowiednich przepisów dotyczących środowiska i klimatu, poprzez określenie wraz z państwami członkowskimi redukcji zapotrzebowania na składniki odżywcze, która jest niezbędna do osiągnięcia tych celów, poprzez stosowanie zrównoważonego nawożenia i zrównoważonej gospodarki składnikami odżywczymi oraz lepsze zarządzanie azotem i fosforem przez cały ich cykl życia. W tym celu w 2022 r. Komisja – we współpracy z państwami członkowskimi – opracuje plan zintegrowanej gospodarki składnikami odżywczymi. Strategia „od pola do stołu” będzie dotyczyła ograniczenia stosowania pestycydów i ryzyka związanego z ich stosowaniem oraz wesprze szersze wdrażanie integrowanej ochrony roślin⁵⁴. W ramach tej strategii **wzmocniona zostanie ocena zagrożeń dla środowiska związanych ze stosowaniem pestycydów**. Problemem presji wywieranej przez tworzywa sztuczne zajęto się w szczególności poprzez wdrażanie europejskiej strategii na rzecz tworzyw

⁵³ [Porozumienie w sprawie zielonego miasta](#).

⁵⁴ [Dyrektywa w sprawie zrównoważonego stosowania pestycydów](#) (2009/128/WE).

sztucznych⁵⁵ oraz nowego planu działania UE dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym⁵⁶.

Komisja opracuje **zestaw wskaźników dotyczących stopniowego ograniczania zanieczyszczenia** i ustanowi poziomy bazowe pomagające monitorować postępy. W dyrektywie ramowej w sprawie strategii morskiej uwzględniono presję ze strony odpadów morskich i hałasu podwodnego.

2.2.10. Działania dotyczące inwazyjnych gatunków obcych

Inwazyjne gatunki obce mogą znacznie osłabić wysiłki na rzecz ochrony przyrody i odbudowy jej zasobów. Wiele inwazyjnych gatunków obcych nie tylko wyrządza poważne szkody w przyrodzie i gospodarce, ale również ułatwia pojawianie się ognisk chorób zakaźnych stanowiących zagrożenie dla ludzi i dzikiej przyrody oraz ich rozprzestrzenianie się⁵⁷. W ostatnich latach wzrosło tempo uwalniania inwazyjnych gatunków obcych. Spośród 1 872 gatunków uznawanych obecnie za zagrożone w Europie, 354 są zagrożone przez inwazyjne gatunki obce. Bez skutecznych środków kontroli tempo inwazji, a także związane z tym ryzyko dla naszej przyrody i naszego zdrowia, będą nadal rosnać.

Należy również przyspieszyć wdrażanie **unijnego rozporządzenia w sprawie inwazyjnych gatunków obcych**⁵⁸ oraz innych odpowiednich przepisów i umów międzynarodowych. Powinno to mieć na celu zminimalizowanie – a tam, gdzie to możliwe, wyeliminowanie – wprowadzania i rozprzestrzeniania się gatunków obcych w środowisku UE. Celem będzie zarządzanie zdomowionymi inwazyjnymi gatunkami obcymi oraz **zmniejszenie o 50 % liczby gatunków z czerwonej księgi, dla których stanowią one zagrożenie**⁵⁹.

Unijny plan odbudowy zasobów przyrodniczych: główne zobowiązania do 2030 r.

1. Zaproponowanie w 2021 r. prawnie wiążących celów UE w zakresie odbudowy zasobów przyrodniczych, które to cele będą objęte oceną skutków. Przywrócenie do 2030 r. istotnych obszarów zdegradowanych i bogatych w węgiel ekosystemów; nie pogorszenie się tendencji w zakresie ochrony lub stanu siedlisk i gatunków; oraz osiągnięcie przez co najmniej 30 % z nich właściwego stanu ochrony lub wykazywanie co najmniej pozytywnej tendencji.
2. Odwrócenie spadku liczebności owadów zapylających.
3. Ograniczenie o 50 % stosowania pestycydów chemicznych i związanego z tym ryzyka oraz ograniczenie o 50 % stosowania bardziej niebezpiecznych pestycydów.
4. Obecność elementów krajobrazu o wysokiej różnorodności na co najmniej 10 % użytków rolnych.

⁵⁵ [Europejska strategia na rzecz tworzyw sztucznych w gospodarce o obiegu zamkniętym](#) (COM(2018) 28 final).

⁵⁶ [Nowy plan działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym na rzecz czystszej i bardziej konkurencyjnej Europy](#) (COM(2020) 98 final).

⁵⁷ Zob. na przykład: Hulme P. (2014). [Invasive species challenge the global response to emerging diseases, Trends in parasitology](#) (Inwazyjne gatunki obce stanowią wyzwanie dla globalnych działań podejmowanych w odpowiedzi na pojawiające się choroby, Tendencje w parazytologii) (2014) t. 30, wyd. 6; Duscher i in. (2017).

⁵⁸ [Rozporządzenie \(UE\) nr 1143/2014 w sprawie inwazyjnych gatunków obcych.](#)

⁵⁹ [Czerwona księga Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody \(IUCN\).](#)

5. Objęcie co najmniej 25 % gruntów rolnych rolnictwem ekologicznym i uzyskanie znacznie wyższego poziomu stosowania praktyk agroekologicznych.
6. Zasadzenie w UE trzech mld nowych drzew, z pełnym poszanowaniem zasad ekologicznych.
7. Osiągnięcie znacznego postępu w rekultywacji miejsc z zanieczyszczoną glebą.
8. Przywrócenie co najmniej 25 000 km rzek do stanu swobodnego przepływu.
9. Ograniczenie o 50 % liczby gatunków z czerwonej księgi, dla których zagrożenie stanowią inwazyjne gatunki obce.
10. Ograniczenie o 50 % utraty składników odżywczych, co doprowadzi do ograniczenia stosowania nawozów o co najmniej 20 %.
11. Ambitny plan zazieleniania obszarów miejskich dla miast z co najmniej 20 000 mieszkańców.
12. Niestosowanie żadnych pestycydów chemicznych na obszarach wrażliwych, takich jak miejskie obszary zielone w UE.
13. Znaczne ograniczenie negatywnego wpływu działalności połowowej i wydobywczej na wrażliwe gatunki i siedliska, w tym na siedliska dna morskiego, w celu osiągnięcia dobrego stanu środowiska.
14. Wyeliminowanie przyłowy lub jego ograniczenie do poziomu umożliwiającego odbudowę i zachowanie gatunków.

3. UMOŻLIWIENIE ZMIANY TRANSFORMACYJNEJ

3.1. Nowe ramy zarządzania

W UE nie ma obecnie żadnych kompleksowych ram zarządzania, które kierowałyby realizacją zobowiązań dotyczących różnorodności biologicznej, uzgodnionych na poziomie krajowym, europejskim lub międzynarodowym. W celu wypełnienia tej luki Komisja wprowadzi **nowe europejskie ramy zarządzania różnorodnością biologiczną**. Pomoże to w określeniu obowiązków i zobowiązań oraz w przedstawieniu planu działania, który będzie wytyczał kierunek ich realizacji.

Jako część tych nowych ram Komisja wprowadzi mechanizm monitorowania i przeglądu. Będzie on obejmował **jasny zestaw uzgodnionych wskaźników** i umożliwi regularną ocenę postępów oraz, w razie potrzeby, wskazanie działań naprawczych. Mechanizm ten będzie podstawą przeglądu wdrażania polityki ochrony środowiska i przyczyni się do realizacji europejskiego semestru.

Nowe ramy zarządzania zapewnią współodpowiedzialność wszystkich właściwych podmiotów za wypełnianie zobowiązań UE w zakresie różnorodności biologicznej oraz ich współudział w tym procesie. Będą wspierać budowanie zdolności administracyjnych, przejrzystość, dialog z zainteresowanymi stronami oraz partycypacyjne zarządzanie na różnych poziomach.

W 2023 r. Komisja oceni postępy we wdrażaniu tego podejścia i jego stosowność, a także rozważy, czy konieczne jest prawnie wiążące podejście do zarządzania.

3.2. Przyspieszenie wdrażania i egzekwowania prawodawstwa UE w zakresie ochrony środowiska

Całe prawodawstwo w dziedzinie ochrony środowiska opiera się na prawidłowym wdrażaniu i egzekwowaniu przepisów. W ciągu ostatnich 30 lat UE wprowadziła solidne ramy legislacyjne służące ochronie i odbudowie kapitału naturalnego Unii. Z niedawno

przeprowadzonych ocen wynika jednak, że chociaż prawodawstwo jest adekwatne do zakładanych celów, jego wdrażanie w praktyce jest opóźnione⁶⁰. Ma to dramatyczne konsekwencje dla różnorodności biologicznej i pociąga za sobą wysokie koszty gospodarcze⁶¹. **Pełne wdrożenie i egzekwowanie prawodawstwa UE w dziedzinie ochrony środowiska jest zatem kluczowym elementem niniejszej strategii**, na której potrzeby konieczne będzie nadanie priorytetowego znaczenia wsparciu politycznemu i finansowemu oraz zasobom ludzkim.

Jeżeli chodzi o dyrektywy ptasią i siedliskową, egzekwowanie prawodawstwa będzie koncentrować się na **ukończeniu sieci Natura 2000**, skutecznym zarządzaniu wszystkimi obszarami, przepisach dotyczących ochrony gatunków oraz na gatunkach i siedliskach, które wykazują tendencję spadkową. Komisja zapewni również lepsze wdrażanie, egzekwowanie oraz, w razie potrzeby, przegląd i zmianę prawodawstwa dotyczącego ochrony środowiska, które ma wpływ na różnorodność biologiczną⁶².

Komisja będzie dążyć do **większej skuteczności w zapewnianiu zgodności z przepisami**, ściśle współpracując z państwami członkowskimi oraz europejskimi sieciami agencji ochrony środowiska, inspektorów, kontrolerów, policji, prokuratorów i sędziów.

Ponadto Komisja będzie wspierać rolę społeczeństwa obywatelskiego jako strażnika przestrzegania przepisów i będzie współpracować z państwami członkowskimi, aby poprawić dostęp osób fizycznych i organizacji pozarządowych do wymiaru sprawiedliwości przed sądami krajowymi w sprawach dotyczących ochrony środowiska. Zwiększy również zakres legitymacji organizacji pozarządowych, przedstawiając wniosek dotyczący **zmiany rozporządzenia w sprawie konwencji z Aarhus**⁶³.

3.3. Opieranie się na zintegrowanym podejściu obejmującym całe społeczeństwo

3.3.1. Biznes na rzecz różnorodności biologicznej

W duchu partnerstwa niniejszej strategii wszystkie elementy gospodarki i społeczeństwa będą miały rolę do odegrania. Przemysł i biznes mają wpływ na przyrodę, ale mogą być również źródłem ważnych innowacji, partnerstw i wiedzy eksperckiej, która może przyczynić się do rozwiązania problemu utraty różnorodności biologicznej.

Aby zapewnić pełne uwzględnienie interesów środowiskowych i społecznych w strategiach biznesowych, w 2021 r. Komisja przedstawi nową inicjatywę na rzecz **zrównoważonego ładu korporacyjnego**. Inicjatywa ta, która może przyjąć formę wniosku ustawodawczego, obejmie prawa człowieka i obowiązek dochowania należytej staranności w zakresie ochrony środowiska oraz zachowania należytej staranności w gospodarczych łańcuchach wartości w sposób proporcjonalny zgodnie z różnymi

⁶⁰ Zob. [Sprawozdanie „Stan przyrody w Unii Europejskiej” z 2015 r.](#) (COM(2015) 219 final).

⁶¹ [Koszty niewdrożenia szacuje się na 50 mld EUR rocznie.](#)

⁶² Na przykład dyrektyw w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (2014/52/UE), w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (2001/42/WE), w sprawie odpowiedzialności za środowisko (2004/35/WE) oraz w sprawie przestępstw przeciwko środowisku (2008/99/WE).

⁶³ <https://ec.europa.eu/environment/aarhus/>

rozmiarami przedsiębiorstw⁶⁴. Pomoże to zapewnić pełną zgodność zainteresowanych stron i ich interesów z celami określonymi w niniejszej strategii. Ponadto w 2020 r. Komisja rozpoczęła przegląd obowiązków sprawozdawczych przedsiębiorstw wynikających z **dyrektywy w sprawie sprawozdawczości niefinansowej**⁶⁵ w celu poprawy jakości i zakresu ujawniania informacji niefinansowych, w tym aspektów środowiskowych takich jak różnorodność biologiczna.

Za pośrednictwem swoich działających platform⁶⁶ Komisja będzie pomagać w tworzeniu **Europejskiego Biznesu działającego na rzecz różnorodności biologicznej**, czerpiąc inspirację z najnowszych inicjatyw⁶⁷ i czyniąc z tej inicjatywy integralną część Europejskiego Paktu na rzecz Klimatu. Przedmiotem szczególnej uwagi będą środki zachęcające do przyjmowania rozwiązań opartych na zasobach przyrody i eliminujące bariery, które to uniemożliwiają, ponieważ rozwiązania te mogą zapewnić znaczące możliwości w zakresie gospodarki i zatrudnienia w różnych sektorach⁶⁸ i są kluczowym elementem innowacji będących odpowiedzią na potrzeby gospodarcze lub społeczne zależne od zasobów przyrodniczych.

3.3.2. Inwestycje, ustalanie cen i opodatkowanie

Rozwiązanie problemu utraty różnorodności biologicznej i odbudowy ekosystemów będzie wymagało znacznych inwestycji publicznych i prywatnych na poziomie krajowym i europejskim. Będzie to oznaczało wykorzystanie w jak największym stopniu wszystkich odpowiednich programów i instrumentów finansowych UE. Komisja wzmocni swoje **ramy zabezpieczenia różnorodności biologicznej**⁶⁹ m.in. stosując odpowiednio kryteria określone w unijnej systematyce, aby zapewnić wsparcie finansowe UE na rzecz inwestycji przyjaznych dla różnorodności biologicznej.

Aby zaspokoić potrzeby niniejszej strategii, w tym potrzeby w zakresie priorytetów inwestycyjnych w ramach sieci Natura 2000 oraz zielonej infrastruktury, **należy odblokować co najmniej 20 mld EUR rocznie⁷⁰ na finansowanie ochrony przyrody**. Będzie to wymagać mobilizacji finansowania prywatnego i publicznego na poziomie krajowym i unijnym⁷¹, również poprzez szereg różnych programów w ramach kolejnego budżetu długoterminowego UE. Ponadto, ponieważ odbudowa zasobów przyrodniczych w istotnym stopniu przyczyni się do realizacji celów klimatycznych, znaczna część puli przeznaczonej na działania w dziedzinie klimatu, która stanowi 25 proc. unijnego

⁶⁴ [Study on due diligence requirements through the supply chain – Final Report \[Badanie wymogów dochowania należytej staranności w całym łańcuchu dostaw – Sprawozdanie końcowe\]](#).

⁶⁵ [Dyrektywa 2014/95/UE zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy](#).

⁶⁶ Takich jak [Unijna platforma Business @ Biodiversity \(B@B\)](#).

⁶⁷ Zob. na przykład [Business for Nature](#) lub [One Planet Business for Biodiversity](#).

⁶⁸ BenDor T. i in. (2015), [Estimating the Size and Impact of the Ecological Restoration Economy \[Oszacowanie rozmiarów i wpływu gospodarki opartej na odbudowie środowiska\]](#).

⁶⁹ Zob. [Common framework and guidance documents for biodiversity proofing of the EU budget \[Wspólne ramy i wytyczne dotyczące zabezpieczenia różnorodności biologicznej w kontekście budżetu UE\]](#).

⁷⁰ Szacowane koszty oparte są na [ocenie skutków rozporządzenia LIFE z 2018 r.](#) (SWD(2018) 292 final), [badaniu kosztów realizacji celu 2 unijnej strategii ochrony różnorodności biologicznej do 2020 r.](#) oraz danych przedłożonych przez 16 państw członkowskich na podstawie art. 8 ust. 1 dyrektywy siedliskowej. Komisja będzie aktualizować te szacunki, przede wszystkim w oparciu o priorytetowe ramy działań państw członkowskich na podstawie dyrektywy siedliskowej.

⁷¹ M.in. wspólna polityka rolna, fundusze w ramach polityki spójności, program „Horyzont Europa”, Europejski Fundusz Morski i Rybacki, program LIFE i fundusze na rzecz działań zewnętrznych.

budżetu, zostanie zainwestowana w bioróżnorodność i rozwiązania oparte na zasobach przyrody.

W ramach Programu InvestEU zostanie ustanowiona specjalna inicjatywa na rzecz kapitału naturalnego i gospodarki o obiegu zamkniętym, aby pozyskać co najmniej 10 mld EUR w ciągu najbliższych 10 lat, oparta na finansowaniu mieszanym publiczno-prywatnym. Przyroda i bioróżnorodność jest także priorytetem planu inwestycyjnego na rzecz Europejskiego Zielonego Ładu. Aby zmobilizować konieczne inwestycje, UE musi zapewnić inwestorom długoterminową pewność i przyczynić się do tego, by zrównoważony rozwój stał się nieodłącznym elementem systemu finansowego. Unijna **systematyka zrównoważonego finansowania** pomoże ukierunkować inwestycje na ekologiczną odbudowę gospodarki oraz stosowanie rozwiązań opartych na zasobach przyrody. W 2021 r. Komisja przyjmie akt delegowany na podstawie rozporządzenia w sprawie unijnej systematyki zrównoważonego rozwoju⁷² w celu ustanowienia wspólnej klasyfikacji działalności gospodarczej, która w znacznym stopniu przyczyni się do ochrony i przywrócenia różnorodności biologicznej i ekosystemów. Dodatkowym wsparciem w późniejszym terminie w tym roku będzie **odnowiona strategia zrównoważonego finansowania**, która pomoże zapewnić, by system finansowy przyczyniał się do ograniczenia obecnych i przyszłych zagrożeń dla różnorodności biologicznej oraz lepiej odzwierciedlić sposób wpływu utraty różnorodności biologicznej na rentowność przedsiębiorstw i perspektywy długoterminowe⁷³.

Komisja będzie nadal promować systemy podatkowe i ustalanie cen odzwierciedlające koszty środowiskowe, w tym utratę różnorodności biologicznej. Powinno to stanowić zachętę do wprowadzania zmian w krajowych systemach podatkowych w celu przeniesienia obciążeń podatkowych z pracy na zanieczyszczenie, zasoby oferowane po zaniżonych cenach oraz inne ekologiczne efekty zewnętrzne. Aby zapobiegać degradacji środowiska i ją korygować, należy stosować zasady „użytkownik płaci” i „zanieczyszczający płaci”.

Siła nabywcza organów publicznych stanowi 14 % unijnego PKB i może być silnym czynnikiem pobudzającym popyt na produkty i usługi przedsiębiorstw inwestujących w rozwiązania oparte na zasobach przyrody lub wnoszących w nie swój wkład. Aby wykorzystać ten potencjał, Komisja, przedstawiając propozycje kolejnych przepisów i wytycznych w zakresie **zielonych zamówień publicznych**, połączy kryteria i monitorowanie w celu wspierania rozwiązań opartych na zasobach przyrody.

3.3.3. Pomiar i uwzględnianie wartości przyrody

Kwestie różnorodności biologicznej należy w większym stopniu uwzględniać w procesie podejmowania decyzji w sprawach publicznych i biznesowych na wszystkich szczeblach. Na podstawie dotychczasowych prac⁷⁴ Komisja opracuje w 2021 r. metody, kryteria i normy w celu określenia podstawowych cech różnorodności biologicznej, jej funkcji, wartości i zrównoważonego wykorzystania.

⁷² Zob. [EU taxonomy for sustainable activities \[Unijna systematyka dotycząca zrównoważonego rozwoju\]](#).

⁷³ [The Nature of Risk – A Framework for Understanding Nature-Related Risk to Business \(Natura ryzyka – ramy na rzecz zrozumienia związanych z przyrodą zagrożeń dla biznesu\)](#), WWF, 2019.

⁷⁴ [SWD\(2019\) 305](#).

Będą one obejmować **pomiar śladu środowiskowego produktów i organizacji**, w tym za pośrednictwem podejść opartych na cyklu życia i rozliczania kapitału naturalnego. W tym kontekście Komisja będzie wspierać podjęcie inicjatywy na rzecz międzynarodowego rozliczania kapitału naturalnego.

3.3.4. *Poprawa wiedzy, edukacji i umiejętności*

Walka z utratą różnorodności biologicznej musi opierać się na solidnych podstawach naukowych. Inwestycje w badania, innowacje i wymianę wiedzy będą miały kluczowe znaczenie dla gromadzenia najlepszych danych i opracowania najlepszych rozwiązań opartych na zasobach przyrody. W ramach badań naukowych i innowacji można zbadać i opracować sposób priorytetowego traktowania rozwiązań „zielonych” w stosunku do rozwiązań „szarych” i pomóc Komisji we wspieraniu inwestycji w rozwiązania oparte na zasobach przyrody np. na dawnych obszarach uprzemysłowionych, o niskich dochodach lub dotkniętych klęską.

Zasadniczą rolę w przejściu na zieloną gospodarkę i przeciwdziałaniu utracie różnorodności biologicznej odegra nowy europejski program na rzecz umiejętności, ponieważ skupiono się w nim na szkoleniu i przekwalifikowaniu siły roboczej w wielu sektorach.

Przyszły program „Horyzont Europa” będzie obejmował **dlugoterminowy strategiczny program badawczy na rzecz różnorodności biologicznej**, w tym mechanizm naukowo-polityczny przeznaczony dla wariantów opartych na badaniach w celu przyspieszenia wdrożenia zobowiązań dotyczących różnorodności biologicznej, ze zwiększonym finansowaniem. Misje w ramach „Horyzontu Europa”⁷⁵ w znaczący sposób przyczynią się do uzupełnienia luk w wiedzy oraz opracowania rozwiązań zapewniających poprawę stanu ekosystemów i ich oddziaływania na zdrowie ludzi.

Równolegle Komisja będzie promować i ułatwiać partnerstwa, w tym specjalne partnerstwo na rzecz różnorodności biologicznej, aby stworzyć most między nauką, polityką i praktyką oraz aby rozwiązania oparte na zasobach przyrody były wcielane w życie. W 2020 r. Komisja utworzy również – w ścisłej współpracy z Europejską Agencją Środowiska – **nowe centrum wiedzy o różnorodności biologicznej**. Centrum to będzie: (i) śledzić i oceniać postępy UE i jej partnerów, w tym w związku z wdrażaniem międzynarodowych instrumentów związanych z różnorodnością biologiczną; (ii) pogłębiać współpracę i partnerstwo, w tym między naukowcami zajmującymi się klimatem i różnorodnością biologiczną; oraz (iii) wspierać dalszy rozwój polityki. Ponadto Komisja zwiększy swoje wsparcie na rzecz Międzyrządowej Platformy Naukowo-Politycznej w sprawie Różnorodności Biologicznej i Funkcjonowania Ekosystemów.

Aby wesprzeć wprowadzanie zagadnienia różnorodności biologicznej i ekosystemów w szkołach, na uczelniach wyższych i w ramach szkoleń zawodowych, w 2021 r. Komisja przedstawi projekt zalecenia Rady w sprawie zachęcania do współpracy w ramach **edukacji na rzecz zrównoważenia środowiskowego**. Zalecenie to będzie zawierać wytyczne dla szkół i nauczycieli dotyczące współpracy i wymiany doświadczeń w zakresie różnorodności biologicznej między wszystkimi państwami członkowskimi.

⁷⁵ Misje dotyczące [przystosowania się do zmiany klimatu, w tym do transformacji społecznej](#), ds. [zdrowych oceanów, mórz, wód przybrzeżnych i śródlądowych](#), ds. [neutralnych klimatycznie i inteligentnych miast](#) oraz ds. [zdrowej gleby i żywności](#).

Komisja zapewni również materiały pomocnicze i ułatwi wymianę dobrych praktyk w ramach unijnych sieci programów doskonalenia zawodowego nauczycieli.

4. UNIA EUROPEJSKA NA RZECZ AMBITNEGO ŚWIATOWEGO PROGRAMU NA RZECZ RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

Różnorodność biologiczna stanowi priorytet działań zewnętrznych UE oraz integralną część starań na rzecz osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych. Zostanie ona włączona do głównego nurtu działań w ramach zobowiązań dwustronnych i wielostronnych poprzez unijną dyplomację w zakresie Zielonego Ładu i przyszłe zielone sojusze⁷⁶. Komisja będzie ściśle współpracować z Parlamentem Europejskim i państwami członkowskimi, aby zapewnić wysoki poziom ambicji UE oraz zmobilizować wszystkie wysiłki dla dobra światowej różnorodności biologicznej.

4.1. Wyższy poziom ambicji i zaangażowania na całym świecie

Ochrona różnorodności biologicznej stanowi globalne wyzwanie, a kolejne dziesięciolecie będzie miało decydujące znaczenie. Globalne starania podejmowane w ramach Konwencji ONZ o różnorodności biologicznej są zasadniczo niewystarczające. Przyroda nie może pozwolić sobie na żadne półśrodki ani brak ambicji.

W tym duchu UE jest gotowa przeprowadzić wszystkim staraniom – współpracując z partnerami o podobnych poglądach w ramach **koalicji o wysokim poziomie ambicji na rzecz różnorodności biologicznej** – prowadzącym do uzgodnienia ambitnych nowych światowych ram na okres po 2020 r. na nadchodzącej 15. Konferencji Stron Konwencji o różnorodności biologicznej.

W ramach tej strategii Komisja zaproponowała ambitne zobowiązania, które UE powinna przedstawić w trakcie prowadzonych rozmów. UE powinna również udzielić wsparcia rządów i zainteresowanym stronom z całego świata, aby mogły zdecydowanie zwiększyć swoje ambicje i zintensyfikować działania.

Komisja proponuje, aby UE zapewniła uwzględnienie w światowych ramach na okres po 2020 r. co najmniej wymienionych poniżej elementów:

- Nadrzędnych globalnych celów w zakresie różnorodności biologicznej na 2050 r. zgodnie z Agendą na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz wizją „życia w harmonii z przyrodą”. Należy dążyć do tego, by **do 2050 r. wszystkie światowe ekosystemy zostały odbudowane, były odporne i odpowiednio chronione**. Świat powinien zobowiązać się do przestrzegania zasady „zysku netto”, zgodnie z którą przyrodzie należy oddawać więcej niż się z niej czerpie. Świat powinien zobowiązać się do tego, by żadna działalność człowieka nie powodowała wymierania gatunków, co najmniej w przypadkach, gdy można tego uniknąć.
- Ambitnych **celów globalnych na 2030 r. zgodnie ze zobowiązaniami UE** w ramach tej strategii. Powinny one jasno odnosić się do czynników powodujących utratę różnorodności biologicznej i należy je sformułować

⁷⁶ Zielone sojusze koncentrują się na współpracy z partnerami z Afryki i innymi partnerami w celu wdrożenia Europejskiego Zielonego Ładu.

w sposób konkretny, wymierny, przekładający się na działania odpowiednie i określone w czasie.

- Znacznie bardziej **rygorystycznego procesu wdrażania, monitorowania i przeglądu**. Strony powinny dokonać przeglądu swoich krajowych strategii i planów działania na rzecz ochrony różnorodności biologicznej do końca 2021 r. lub przynajmniej przedstawić krajowe zobowiązania w odniesieniu do najważniejszych celów. Należy wprowadzić **regularny cykl przeglądu**, aby śledzić postępy w realizacji celów, z możliwością przyspieszenia działań, jeżeli okaże się to konieczne. Podstawą tych przeglądów powinny być niezależne, oparte na dowodach naukowych analiza luk oraz proces prognozowania ze wspólnymi dla wszystkich stron wskaźnikami podstawowymi.
- **Ram ułatwiających** realizację ambicji w dziedzinach takich, jak finanse, potencjał, badania, innowacje i technologia.
- **Uczciwy i sprawiedliwy podział korzyści** wynikających z wykorzystywania zasobów genetycznych związanych z różnorodnością biologiczną.
- **Zasada równości**. Obejmuje ona przestrzeganie praw ludów tubylczych i społeczności lokalnych oraz ich pełne i efektywne uczestnictwo. Należy przyjąć podejście włączające, zakładające uczestnictwo wszystkich zainteresowanych stron, w tym kobiet, młodzieży, społeczeństwa obywatelskiego, samorządów terytorialnych, sektora prywatnego, jednostek akademickich i instytucji naukowych.

4.2. Wykorzystywania działań zewnętrznych do wspierania ambicji UE

4.2.1. Międzynarodowe zarządzanie oceanami

Zgodnie z programem międzynarodowego zarządzania oceanami⁷⁷ UE będzie wspierać zawarcie do końca 2020 r. ambitnego, prawnie wiążącego porozumienia dotyczącego **morskiej różnorodności biologicznej na obszarach znajdujących się poza jurysdykcją krajową (BBNJ)**. Konieczne jest ustanowienie w nim jasnych globalnych procedur identyfikowania, wyznaczania i skutecznego zarządzania ekologicznie reprezentatywnymi, chronionymi obszarami morskimi na pełnym morzu. Porozumienie to powinno zostać jak najszybciej ratyfikowane i wdrożone.

UE powinna również wykorzystać wszystkie swoje wpływy dyplomatyczne oraz zdolności prowadzenia działań informacyjnych, aby pomóc w osiągnięciu porozumienia w sprawie wyznaczenia na **Oceanie Południowym trzech rozległych chronionych obszarów morskich**⁷⁸ (przy czym UE była współautorem propozycji wyznaczenia dwóch z nich na Antarktydzie Wschodniej i na Morzu Weddella). Osiągnięcie porozumienia w tej sprawie byłoby jednym z największych aktów ochrony przyrody w historii.

⁷⁷ [Międzynarodowe zarządzanie oceanami – program działań na rzecz przyszłości oceanów](#) (JOIN(2016) 49).

⁷⁸ W ramach [Komisji do spraw Zachowania Żywych Zasobów Morskich Antarktyki](#).

Kontynuowane będą prace z krajami partnerskimi i organizacjami regionalnymi nad wprowadzeniem środków mających na celu ochronę wrażliwych ekosystemów i gatunków morskich – w tym na obszarach znajdujących się poza jurysdykcją krajową – oraz ich zrównoważone wykorzystywanie, ze zwróceniem szczególnej uwagi na obszary morskie o wysokiej różnorodności biologicznej. UE powinna nadal wspierać uczestnictwo małych rozwijających się państw wyspiarskich oraz innych istotnych krajów partnerskich w spotkaniach organizacji i organów na szczeblu regionalnym i światowym, a także wypełnianie przez te kraje odpowiednich międzynarodowych zobowiązań i uregulowań.

UE będzie stosować podejście **zerowej tolerancji w odniesieniu do nielegalnych, nieraportowanych i nieuregulowanych połowów** oraz będzie walczyć z przełowieniem, również poprzez negocjacje WTO w sprawie **globalnego porozumienia zakazującego udzielania dotacji dla rybołówstwa, które mogłyby być szkodliwe dla środowiska**.

W negocjacjach międzynarodowych UE powinna opowiedzieć się za zakazem wydobywania bogactw mineralnych z dna morza międzynarodowego obszaru przed dostatecznym zbadaniem **wpływu górnictwa głębokomorskiego** na środowisko morskie, różnorodność biologiczną i działalność człowieka, zrozumieniem ryzyka oraz zanim technologie i praktyki operacyjne umożliwią wykazanie, że działania takie nie powodują poważnych szkód w środowisku, zgodnie z zasadą ostrożności⁷⁹ i uwzględniając wezwanie Parlamentu Europejskiego⁸⁰. Równolegle UE będzie nadal finansować badania nad oddziaływaniem górnictwa głębokomorskiego oraz nad technologiami przyjaznymi dla środowiska. UE powinna również opowiadać się za większą przejrzystością w organach międzynarodowych takich jak Międzynarodowa Organizacja Dna Morskiego.

4.2.2. *Polityka handlowa*

Polityka handlowa będzie aktywnie wspierać transformację ekologiczną i będzie jednym z jej elementów. W tym duchu Komisja zapewni pełne wdrożenie i egzekwowanie postanowień dotyczących różnorodności biologicznej zawartych we wszystkich umowach handlowych, w tym za pośrednictwem głównego unijnego urzędnika ds. egzekwowania przepisów handlowych. Komisja będzie lepiej oceniać wpływ umów handlowych na różnorodność biologiczną, a w stosownych przypadkach podjęte zostaną działania następcze w celu nadania większej wagi postanowieniom dotyczącym różnorodności biologicznej zawartym w obowiązujących i nowych umowach. W 2021 r. Komisja przedstawi również wniosek ustawodawczy oraz inne środki mające na celu unikanie lub zminimalizowanie wprowadzania do obrotu w UE produktów związanych z wylesianiem lub degradacją lasów⁸¹ oraz promowanie przywozu i łańcuchów wartości przyjaznych dla środowiska leśnego. Komisja podejmie szereg działań w celu **zwalczania nielegalnego handlu dziką fauną i florą**. Handel ten przyczynia się do zmniejszenia liczebności lub wyginięcia całych gatunków, zajmuje czwarte miejsce wśród najbardziej dochodowych czarnych rynków na świecie, a także

⁷⁹ Zgodnie z art. 191 ust. 2 TFUE polityka Unii w dziedzinie środowiska ma na celu wysoki poziom ochrony i opiera się na zasadzie ostrożności.

⁸⁰ [Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie międzynarodowego zarządzania oceanami \(2017/2055\(INI\)\)](#).

⁸¹ Zgodnie z komunikatem Komisji [„Zintensyfikowanie działań UE na rzecz ochrony i odtwarzania światowych lasów”](#) (COM(2019) 352 final).

jest uważany za jedną z przyczyn występowania chorób odzwierzęcych. Zlikwidowanie tego handlu jest obowiązkiem wobec ludzi, gospodarki i środowiska.

Mając to na uwadze, w 2021 r. Komisja dokona przeglądu Planu działania UE przeciwko nielegalnemu handlowi dziką fauną i florą i jeszcze w tym samym roku zaproponuje dalsze **zaostrzenie przepisów dotyczących handlu kością słoniową w UE**. Komisja zbada możliwość przeglądu dyrektywy o przestępstwach przeciwko środowisku, analizując również możliwość rozszerzenia jej zakresu i wprowadzenia przepisów szczegółowych dotyczących rodzajów i poziomów sankcji karnych. Rozważy wzmocnienie zdolności koordynacyjnych i dochodzeniowych Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) na potrzeby współpracy z państwami członkowskimi i państwami niebędącymi członkami UE, aby zapobiegać nielegalnemu handlowi i wprowadzaniu nielegalnych produktów na jednolity rynek.

Komisja będzie nadal współpracować z krajami partnerskimi w celu zapewnienia sprawnego i sprawiedliwego przejścia, uruchamiając zwłaszcza pomoc na rzecz wymiany handlowej, aby zapewnić czerpanie przez partnerów korzyści z handlu przyjaznego dla różnorodności biologicznej.

4.2.3. Współpraca międzynarodowa, polityka sąsiedztwa i mobilizacja zasobów

Wdrażanie ambitnych globalnych ram różnorodności biologicznej na okres po 2020 roku będzie wymagać bliższej współpracy z partnerami, zwiększonego wsparcia i finansowania, a także stopniowego znoszenia dotacji, które mają szkodliwy wpływ na różnorodność biologiczną. W ostatnim dziesięcioleciu UE i jej państwa członkowskie wspólnie podtrzymały swoje zobowiązanie do **podwojenia przepływów finansowych do krajów rozwijających się, z przeznaczeniem na różnorodność biologiczną**⁸². UE jest gotowa kontynuować współpracę ze swoimi partnerami i nadal zwiększać swoje wsparcie po 2020 r. Działania te będą częścią prac Komisji dotyczących ochrony, odbudowy, zrównoważonego wykorzystywania i włączania różnorodności biologicznej w główny nurt wszystkich strategii politycznych w zakresie rozwoju i partnerstwa. Ponadto, włączając spójność polityki na rzecz zrównoważonego rozwoju do wszystkich swoich strategii politycznych, UE ograniczy presję na różnorodność biologiczną na całym świecie. W ramach całej prowadzonej współpracy międzynarodowej UE powinna promować zrównoważone praktyki w rolnictwie i rybołówstwie oraz działania zapewniające ochronę i odtworzenie światowych lasów. Przedmiotem szczególnej uwagi będzie również zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi, odtwarzanie terenów zdegradowanych oraz ochrona i przywrócenie obszarów o wysokiej różnorodności biologicznej, o wysokich usługach ekosystemowych i potencjale łagodzenia zmiany klimatu. Lepsza ochrona naturalnych ekosystemów połączona z działaniami na rzecz ograniczenia handlu dzikimi zwierzętami i ich konsumpcji pomoże również zapobiegać ewentualnym przyszłym chorobom i pandemiom, a także budować na nie odporność. UE zwiększy swoje wsparcie na rzecz globalnego dążenia do

⁸² Obejmujących międzynarodowe finansowanie, w przypadku gdy głównym celem jest różnorodność biologiczna i jeżeli jest to ważny cel drugorzędny, zgodnie z [decyzją XI/4 CBD COP11](#) oraz sprawozdaniami finansowymi UE i państw członkowskich przedłożonymi Konwencji o różnorodności biologicznej w latach 2015 i 2018.

stosowania **podejścia „Jedno zdrowie”**⁸³, w którego ramach uznaje się nieodłączny związek między zdrowiem ludzi, zdrowiem zwierząt oraz zdrową i odporną przyrodą.

UE zwiększy wsparcie dla krajów partnerskich na całym świecie, aby osiągnąć nowe globalne cele, walczyć z przestępstwami przeciwko środowisku i eliminować czynniki powodujące utratę różnorodności biologicznej. W Afryce UE uruchomi inicjatywę „**NaturAfrica**” w celu ochrony dzikiej przyrody i kluczowych ekosystemów, oferując jednocześnie możliwości zatrudnienia w ekologicznych sektorach dla miejscowej ludności. Podobne projekty zostaną opracowane w innych regionach. UE będzie również wspierać Bałkany Zachodnie oraz kraje objęte europejską polityką sąsiedztwa w ich staraniach na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.

We wszystkich swoich działaniach UE będzie podkreślać powiązania między **ochroną różnorodności biologicznej a prawami człowieka**, równouprawnieniem płci, zdrowiem, edukacją, uwrażliwieniem na konflikty, podejściem opartym na prawach, prawem do ziemi oraz rolą ludów tubylczych i społeczności lokalnych.

W ramach swoich globalnych działań UE będzie promować koalicje na rzecz różnorodności biologicznej z partnerami i społeczeństwem obywatelskim na całym świecie. Na przykład w marcu 2020 r. Komisja uruchomiła **globalną koalicję na rzecz różnorodności biologicznej** zrzeszającą parki narodowe, akwaria, ogrody botaniczne i zoologiczne, muzea historii naturalnej i nauki, która ma przyczynić się do upowszechniania na całym świecie wiedzy na temat konieczności ochrony i pielęgnowania różnorodności biologicznej. Komisja rozważy uruchomienie koalicji o wysokim poziomie ambicji lub przystąpienie do innych takich koalicji, aby przyczynić się do rozwoju ram na okres po 2020 r.

5. PODSUMOWANIE

Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej to jedyny sposób na zachowanie jakości i ciągłości życia ludzkiego na Ziemi. Zaproponowane w tej strategii zobowiązania torują drogę do ambitnych i niezbędnych zmian, które zapewnią dobrostan i dobrobyt gospodarczy obecnych i przyszłych pokoleń w zdrowym środowisku. Wypełnianie tych zobowiązań będzie uwzględniać różnorodność wyzwań w poszczególnych sektorach, regionach i państwach członkowskich, uznawać potrzebę zapewnienia sprawiedliwości społecznej, rzetelności i włączenia społecznego zgodnie z Europejskim filarem praw socjalnych oraz będzie wymagać poczucia odpowiedzialności i intensywnych, wspólnych starań UE, jej państw członkowskich, zainteresowanych stron i obywateli.

Komisja zwraca się do Parlamentu Europejskiego i Rady o zatwierdzenie niniejszej strategii przed 15. Konferencją Stron Konwencji o różnorodności biologicznej. W celu zapewnienia pełnej odpowiedzialności politycznej za tę strategię Komisja proponuje włączenie kwestii postępów w jej realizacji jako stałego punktu do porządku obrad na posiedzeniach Rady i Parlamentu Europejskiego. Do 2024 r. Komisja dokona przeglądu niniejszej strategii, aby ocenić postępy oraz ewentualną konieczność podjęcia działań zapewniających osiągnięcie przyjętych w niej celów.

⁸³ <https://www.who.int/features/qa/one-health/en/>